Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 27. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го ЛЮТОГО 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 10, 1955. Nh. 27. VOL. LXII.

ПОМЕР Д-Р ЛУКА МИШУГА

У ВІВТОРОК, 8-го ЛЮТОГО 1955, О ГОДИНІ 11:45 ПЕРЕД ПОЛУДНЕМ, ПІСЛЯ ДОВГОЇ І ВАЖКОЇ НЕДУГИ, ВИСПОВІДАВШИСЬ ТА ПРИЙНЯВШИ НАЙСВЯТІШІ ТАЙНИ, ПОМЕР В ШПИТАЛІ СТ. БАРНАБАС У НЮ ЙОРКУ Д-Р ЛУКА МИШУГА, ДОВГОЛІТНІЙ ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР „СВОБОДИ", ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДІЯЧ ТА ДУХОВИЙ І ФАКТИЧНИЙ ПРОВІДНИК АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ УПРОДОВЖ ОСТАННІХ ТРЬОХ ДЕСЯТИЛІТЬ, ПРОЖИВШИ 68 РОКІВ. ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ БУЛА НЕВИЛІКОВНА НЕДУГА ПІСТРЯНА В ШЛУНКУ, ЩО ОПІСЛЯ ПЕРЕКИНУЛАСЬ І НА ІНШІ ЧАСТИНИ ТІЛА. ПОХОРОНИ ПОКІЙНОГО ВІДБУЛИСЯ, ЗГІДНО З ЙОГО ОСТАННЬОЮ ВОЛЕЮ, НА ДРУГИЙ ДЕНЬ ПІСЛЯ СМЕРТИ. ІЗ СМЕРТЮ Д-РА ЛУКИ МИШУГИ УКРАЇНА ВТРАТИЛА ОДНОГО З НАЙВІРНІШИХ І НАЙБІЛЬШ ТРУДЯЩИХ ДЛЯ ЇЇ ДОБРА СВОЇХ СИНІВ, АМЕРИКА ВТРАТИЛА СВОГО ПРИКЛАДНОГО ГРОМАДЯНИНА, А АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ВТРАТИЛИ СВОГО ЛІДЕРА, ПІД ЗНАКОМ ЯКОГО СТОЯЛА ПОЛОВИНА ЇХ ІСТОРІЇ.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Д. Галичин

НА ПРОЩАННЯ

З проймаючим до глибини душі смутком приходиться мені прощати востаннє Людину і Приятеля, з яким в'язали мене не тільки довгі роки дружби, але й майже 30-літня громадська праця на цій вільній, Американській Землі.

Коли помре людина, то ми, звичайно, вживаємо самих суперлятивних слів для піднесення її заслуг і її прикмет. Та в цьому випадку жадні слова і жадні суперлятиви не можуть віддати заслуг славної пам'яти Доктора Луки Мишуги для української спільноти.

Була це Людина великої ідеї, хрустального і незламного характеру, невтомної праці. Так, це був Патріот на ділах! Він завжди світив прикладом. Чи це було тоді, як треба було скласти пожертву на якусь благородну ціль самому, чи треба було перевести збірку; чи треба було поїхати від міста до міста і від громади до громади, щоб промовляти на вічах, концертах і маніфестаціях, поривати маси до діл, до жертвенности та підсичувати вогонь їхнього зацікавлення українськими справами. Він завжди був готовий, посвячуючи для тих справ свій час, свій труд і свої гроші, не діставши часто навіть звороту видатків на подорож. Він служив прикладом, щоб не пропустити жадного важливішого зібрання, жадної імпрези. Він давав приклад, як треба служити українській ідеї на Рідній Землі, він давав приклад, як треба їй служити і далеко від неї. Він мав усі прикмети провідника і державного мужа. Він мав знання і досвід, мав холодний розсудок і гаряче серце, мав сильну волю і послідовність, мав щирість і одвертість, характер і честь, мав любов і пошану до всього, що було дороге, рідне, українське.

Покійних ми, звичайно, прощаємо в першу чергу від найближчої родини: від жінки і дітей, братів і сестер. Такої родини наш Покійник не мав. Але це не значить, що Він був тут сам, без найближчих Йому істот. Він мав їх. Такою найближчою була для Нього „Свобода". Він віддав їй 30 років свого труду, свого життя, він вкладав у неї свою душу і своє серце, а з того 22 роки на пості головного і відповідального редактора. Він віддавав їй свій час будні і часто у свята, вдень і часто вночі. Тому прощаю Його в першу чергу від „Свободи" та її співробітників.

Такою ж близькою Його родиною був Український Народний Союз. Хоч він і працював у „Свободі" та для „Свободи", але завжди живо цікавився розвитком Союзу, дбав про його ріст. Він писав про його працю, закликав до праці для нього, а вже найбільше заслуг положив Покійний при англомовних виданнях УНСоюзу про Україну, бо через Його руки і перевірку перейшла кожна з тих книжок. І коли американський кореспондент назвав Український Народний Союз „надхненням та гордістю для українців у всьому світі", то в цьому велика заслуга Покійного.

Прощаю Його від членів Екзекутиви та від цілого Головного Уряду Українського Народного Союзу і всього його членства.

Зокрема близькою родиною Покійного була українська справа. Він служив їй тут, на Американській Землі, від 1921-го року, насамперед як представник уряду Західньо-Української Народної Республіки у Вашингтоні, опісля, впродовж 17 років, як генеральний секретар центрального Об'єднання Українських Американських Організацій, як член Політичної Ради УККомітету і, вкінці, як голова ЗУАДКомітету. Будучи секретарем Об'єднання, Він виконав величезну працю для познайомлення американської опінії з українськими проблемами. Всі меморіяли і телеграми до американського та інших урядів, все те виходило з-під Його редакції, а близько пів мільйона зібраних грошей на визвольну боротьбу — це головно і майже виключно Його заслуга. Об'єднання і весь провід української спільноти за тих 17 років так тісно пов'язані з особою Покійного, що можна сміло і без перебільшення сказати, що час між двома світовими війнами був епохою Мишуги на американській землі.

А на кінець маленька характеристика, до якої міри Покійний був перейнятий українською справою:

В дні 23-го січня, коли ми відвідали Його в його мешканні в Джерзі Ситі перед Святом Державности в цьому місті і сказали Йому, що на ратуші міста повіває, побіч американського, український прапор, то він, з вогкими від сліз схвилювання очима, просив, чи не можна б йому, вже майже із смертної постелі, поїхати та поглянути на ці виставлені побіч себе на ратуші два прапори, що завжди були для нього символами найвищих ідеалів волі, за які він все своє життя так непохитно стояв і боровся. Сьогодні, на Його прощання, обидва ці прапори повівають на будинку Українського Народного Союзу і „Свободи", спущені до половини машту.

ОСТАННІ ЗАРЯДЖЕННЯ СЛ. П. Д-РА Л. МИШУГИ ЩОДО ПОХОРОНУ

Неділя, 6-го лютого 1955 р., була останнім днем в житті сл. п. д-ра Л. Мишуги, який він провів ще в повній свідомості. В тому дні він подиктував, казав собі кілька разів прочитати і опісля, вже дрижачою рукою, підписав такі

„ОСТАННІ МОЇ ЗАРЯДЖЕННЯ ЩОДО ПОХОРОНУ"

1. У „Свободі" проголосити вістку про смерть щойно один день після похорону. Домовини з моїм тілом абсолютно не відкривати і тіла нікому не показувати.

2. На другий день після смерти, похоронити мене (на обраному мною самим уже давніше місці) в присявності одного священика, членів Екзекутиви Українського Народного Союзу, ред. А. Драгана та д-ра В. Ґалана. Пізніше нехай відиравлять Службу Божу.

3. Тіло убрати у фрак, який зберігся ще з часів моєї дипломатичної служби.

4. На домовину і могилу не давати жадних квітів.

5. Після похорону всі нехай назад вертаються до роботи.

Мені прочитано написане і я це стверджую своїм власноручним підписом: Лука Мишуга

Це був останній підпис сл. п. д-ра Л. Мишуги.

Д-Р ЛУКА МИШУГА

(Коротка біографія)

В Українській Загальній Енциклопедії, том II., стор. 712, подана така коротка інформація: „МИШУГА, 1. Лука, сучасний український громадський діяч, братанич Олександра, діяч „Українського Об'єднання" в Америці й співредактор щоденника „Свобода"; 2. Олександер, український оперовий співак, ліричний тенор (1853-1922), виступав на оперових сценах італійських, польських, російських, німецьких, перед світовою війною мав у Києві свою школу співу".

Сл. п. д-р Лука Мишуга народився 30-го жовтня 1887 року в містечку Виткові Новім, Радехівського повіту біля Львова в Західній Україні. При фінансовій допомозі свого славного дядька Олександра закінчив середню школу у Львові в році 1906 і університетські студії у Відні в році 1911, де й здобув диплом доктора правничих наук. Судову практику відбув у Львові, а адвокатську в Жовкві у відомого українського правника й громадянина д-ра Короля.

З вибухом першої світової війни д-ра Л. Мишугу не взяли до австрійської армії з уваги на його слабу фізичну будову. Не зважаючи на те, він вже навесні 1915 року вступив в ряди Українських Січових Стрільців та виконував свою службу на Волині у Володимирі Волинському, широко організуючи місцеве українське життя, зокрема шкільництво, що у великій мірі причинилося до піднесення української національної свідомости серед місцевого населення та поклало основи під організацію майбутньої української влади.

По розвалі Австрії д-р Мишуга створив у Володимирі Волинському Українську Раду, проголосив прилучення Волині до Української Соборної Держави з урядом в Києві та зорганізував місцеву владу на Волині. Його спомини з того часу про Волинь були надруковані початково фейлетонами в часописі „Республика" в Станиславові, а опісля видані окремою брошурою.

(Закінчення на зстор. 3-ій)

А. Драган

ОСТАННІ МІСЯЦІ Д-РА ЛУКИ МИШУГИ

Вірити не хочеться, що д-ра Луки Мишуги, нашого редакційного шефа, який ніколи себе так не називав і який ніколи нам, членам Редакції, не дав цього навіть в найменшому відчути, вже немає між нами і немає між живими. А ми все ж таки знали вже від довшого часу, що цей кінець, з волі Всевишнього, невмолимо зближається.

Д-р Лука Мишуга не належав до людей сильної фізичної будови. Через це його в поборовому віці навіть до війська (австрійського) не взяли, але це не перешкодило йому при першій нагоді зголоситись добровільцем до рідного війська, Українських Січових Стрільців. Опісля, вже в Америці, він при своїй невсипущій праці набув кілька недуг, деяких хронічних, що вже не покидали його все життя. Д-р Мишуга зокрема часто згадував, як на одному вічу в Питсбурґу, ще в ті 20-ті роки, як він збирав фонди на Позичку Національної Оборони, він промовляв до великої маси народу й після того дістав конвульсійне зціплення щок, які тільки з трудом і при страшних болях відкрито та уруxомлено, але ці болі опісля в більшій чи меншій мірі його вже ніколи не покидали. Це була одна з хронічних недуг.

Деяких негрізних, але докучливих недуг він набув і у своїй повсехчас напруженій праці. Це були — як він коротко казав — нерви. Цих нервів він сам у своєму поступуванні ніколи не виявляв, але вони з тим більшою силою відбивались на його здоров'ю.

Деякі хронічні ревматичні болі доповнювали ці його майже перманентні терпіння, до яких він уже був „привик", та які не тільки не були перешкодою в його праці, але, навпаки, до тієї дуже напруженої праці його це заохочували, бо саме в праці він забував про те, що — як він це часто говорив — „кололо в боці, чи крутило в щоці".

Такий стан продовжувався аж до майже половини 1953 року, коли д-р Мишуга почав відчувати ще й болі в шлунку.

Тут треба згадати, що д-р Мишуга, із усіми своїми недомаганнями, ніколи не звертався до лікарів. На наші часті поради, щоб він все ж таки піддався лікарській перевірці здоров'я, він звичайно згадував свої відвідини в одного лікаря, професора Віденського університету, який при тій нагоді висловився, що д-р Мишуга сам знає про свою недугу більше, ніж будьякий лікар може знати.

Все ж таки, недомагання в шлунку вже в своїх перших початках мусіли бути такі, що заставили д-ра Мишугу піти до лікаря — д-ра Романа Осінчука в Ню Йорку. Д-р Осінчук, перевіревши пацієнта, зарядив негайно пересвітлення і зараз після того операцію шлунка, що відбулася в шпиталі Колумбус в Ню Йорку 3-го серпня 1953 року.

Вже перед операцією, і тим більше після неї, д-р Осінчук знав справжній характер нової недуги, і про це поінформував голову Українського Народного Союзу та найближчого приятеля д-ра Мишуги, п. Дмитра Галичина, і мене. Спільно ми постановили, що це тривожне і сумне відкриття лікаря повинно залишитись в таємниці, і ми цю постанову додержали до останньої хвилини перед самим пацієнтом, як і перед суспільністю, аж доки вона частинно не вийшла на світло денне іншими шляхами.

Це — коротка передісторія того, що сталося. Звичайно, її подає не лікар і не медичний фахівець, а тому її треба вважати тільки за свобідну розповідь.

Після операції та кількох місяців реконвалесценції, д-р Мишуга ще частинно повернувся до здоров'я, але вже ніколи не відзискав своєї попередньої, хоч і скромної на його ріст ваги, і не прийшов вповні до сили. Проте, він, — як це він сам казав — „філософічно" піддався операції і опісля всією силою своєї волі допомагав у можливій реконвалесценції, вже з початком 1954-го року знову вернувся до праці в Редакції, не зважаючи на всі поради і настоювання Екзекутиви УНСоюзу, зокрема п. Галичина, та редакційних співробітників, щоб продовжити час своєї реконвалесценції. Ми часто казали: „Пане Докторе, тепер уже не так потрібно Вашої праці, як Вашої поради і Вас самих!" Але „наш Доктор" — як ми його називали — не хотів слухати. Крім участи в редакційній праці, він мав ще одне, прямо непереможне бажання: завершити підготову видання англомовної Енциклопедії Українознавства, і тій праці, крім звичайної праці в „Свободі", в першу чергу віддавався. Понад тисяча сторін українських манускриптів і стільки ж їхніх англійських перекладів перейшли через його трудящі руки. Енциклопедія була в тому часі його

(Закінчення на зстор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City. N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕЗИГНАЦІЯ МАЛЄНКОВА

Повідомлення про „добровільну" резиґнацію Маленкова з посту голови Ради Міністрів СССР було на Заході сподіваною несподіванкою. Правда, західній світ, а тим менше совєтське населення, не звикли до „резиґнації" совєтських диктаторів і тому, цілком зрозуміло, вона вже в перших хвилинах викликала суперечкі коментарі, як їх викликає кожна подія в Кремлі, що є з засади тільки наслідком шайтанських інтриґ, підступів та боротьби за диктаторську владу, в якій вже багато кандидатів утратило голови. Кожна бо зміна на кожному пості совєтської верхівки приходить не з волі народу, як це буває в демократичному світі, а з волі спритнішого і сильнішого претендента, чи внаслідок вічних інтриґ у диктаторській системі.

Уступлення Маленкова було, як сказано, несподіванкою, сподіваною вже від майже двох років, коли він вступив на червоний від крови престіл Сталіна. Маленков мав бути вибранцем Сталіна, але ця його „вибраність" зобов'язувала так довго, доки жив Сталін. Негайно після його смерти прийшов до голосу своєрідний „колектив" претендентів на нового Сталіна, до якого, крім Маленкова, належали Берія, Хрущов і Молотов. З Берією справився Маленков досить швидко, бо той, очолюючи МВД та занадто довіряючи своїм впливам і своїй силі, поспішився простягнути руку по найвищу диктатуру, або щонайменше так могло здаватися Маленкову.

Від того часу в західній пресі було повно всіляких вісток та здогадів про суперництво між Маленковим і Хрущовим. Знавці і спостерігачі совєтських відносин здогадувались і спекулювали на всі лади, заповідаючи день упадку Маленкова або Хрущова, як логічну певність. Так воно і сталося, хоч і в дещо інших, як цього можна б було сподіватись, обставинах.

Сама „резиґнаційна" заява Маленкова, з його „признанням до вини", нагадує багато подібних заяв із совєтської макабричної практики. Вона вказує на те, що резиґнація Маленкова не була такою то вже „добровільною", як була колись резиґнація Сталіна з посту секретаря партії. Сталін ніколи „не помилявся", а за всі його невдачі платили головами тисячі всіляких „жертвенних козлів", часом з-поміж самих партійних „вождів", а найчастіше з-поміж Богу духа винних сліпих виконавців його волі. Маленков, натомість, вдарився покаянно в груди перед Нікітою Хрущовим, який кілька годин пізніше призначив нового прем'єра, цим разом в особі дотеперішнього міністра оборони Ніколая Булґаніна.

Факт резиґнації Маленкова промовистий не тільки своєю формою, але й загальною ситуацією. Насамперед виявляється, що після неповних двох років, які минули від смерти Сталіна, в Кремлі все ще немає „другого Сталіна", і що крови Берії та ближчих і дальших його співробітників чи симпатиків було замало, щоб підлити нею це місце для Маленкова. Значить, боротьба триватиме і голови ще будуть котитись.

Треба також припускати, що, крім персональних інтриґ та амбіцій, за резиґнацією Маленкова криється в більшій чи меншій мірі внутрішнє положення Совєтського Союзу, міжнародна ситуація. Зовсім недавно в західній пресі було багато повідомлень та спекуляцій про чергову зміну „лінії" в совєтській господарській політиці, зокрема широко коментовано познаки повороту „від масла до гармат", себто від першенства у промислі, що продукує товари першої потреби, до першенства у важкій індустрії. Заміна Маленкова, який признався в своїх неуспіхах у сільському господарстві, маршалом Булґаніним вказує на перемогу гармат над маслом. Крім того, Маленков за два роки своєї влади навряд чи може похвалитись будь-яким успіхом у міжнародній політиці, в якому йому припадала б „сталінська роля".

Не зважаючи на всі ті історії в Кремлі та надії, що їх зв'язує з ними пацифістичний Захід, для поневолених підсовєтських народів з того, очевидно, жадної полегші не може бути, щонайменше не видно їх на найближчу мету. Маленков не перший з комуністичних вождів, що признались до вини. Долі поневолених народів не змінить і не поліпшить ані резиґнація одного з диктаторів, ані навіть його голова. Долю їх може поліпшити тільки кінець диктаторської системи, кінець усіх диктаторів і кандидатів на них, що настав би тільки з визволенням народів із совєтської тюрми. Від цього полегшало б і всьому світові. І в цьому напрямку вільний світ повинен діяти, не обдурюючи себе надією, що диктатори самі перестріляються.

„ВЕЛИКІ СЕСТРИ"

Організація „Великих Сестер" розмірно ще мало відома в Америці й у світі, успіхи її тихі й ніде не публіковані, але такі подивугідні, що вона має вигляди стати одною з найкращих і найцікавіших добродійно-виховних установ. Вона виросла з проблеми молоді, спеціяльно дівочої молоді в Америці. Багатомільйонові міста з їх спокусами й небезпеками; велетенські простори країни, в яких „можна загубитись"; темпо праці й заробітні можливості батьків, що замало уваги присвячують дітям; свобода, яка не визнає системи поліційного зголошування мешканців домів і готелів; змога дістати, чого душа забажає, аби тільки гроші; вплив злого оточення й „досвідчених" товаришок — і багато інших подібних причин створили ту проблему, яка викликала не тільки бідкання й мудрі теоретичні статті по журналах, але й практичні заходи, як протидіяти деморалізації частини дівочої молоді. В основу тієї організації покладено — серце. Рішено протидіяти лихові, поки воно ще не проявилось занадто яскраво. Карання за вину залишено поліції, судам, управителям шкіл, — самі ж вхопилися за іншу зброю: за добре слово і добре діло.

Ініціятиву до організації „Великих Сестер" дали стурбовані матері. Цікаво, що незалежно одні від одних — на сходинах гуртків матерей у Ню Йорку, Шикаго, Бостоні, Сан Дієго, Міннеаполісі, Лос Анджелесі і Филаделфії виринали ті самі думки: завернути зі злої дороги дітей ще поки вони не зайшли задалеко. Поставлено засаду опікуватись дівчатами головно нижче за 14 років. Цю ідею підхопили Церкви, і перші такі організаційні клітини постали на віровизнаневій базі: католицькі, протестантські й жидівські. Однак незабаром виросли станиці „Великих Сестер" самостійні, незалежні від церковних організацій, так само, як незалежні від рас і походження.

„Великі Сестри" — це старші, здебільша незаміжні дівчата, з різних верств населення і різних професій. Є між ними робітниці, вчительки, судді, соціяльні робітниці, лікарки, медсестри, бібліотекарки, телефоністки, стенотипістки, артистки. Всі вони — добровільці, які переходять спеціяльний курс соціяльної опіки над нелітніми. Кожна з них зацікавлюється окремими „малими сестрами", які потребують моральної допомоги. Моральна опіка потрібна частіше, як матеріяльна: ця остання приходить здебільша у посередній формі, — у формі поліпшення життєвих умовин даної „малої сестри". Мотто організації звучить: „Унція запобіжливости". Запобігається злу розмовами, товариством, спортом, відвідуванням концертів, театру, музеїв, — защеплюванням розгубленим душам незнаного їм до того часу почуття — товариськости і приязни та власної пошани й вартости.

„Малі сестри" — це здебільша великоміські дівчата 8-14 років, які займаються дрібними крадіжками по т. зв. десятицентових департаментових крамницях. Занотовано випадок, коли одна така дівчина відібрала 4 доляри від ще меншої дитини, що її мама послала купити ліків. У величезній більшості випадків виявляється, що батьки, особливо матері, не цікавилися духовим життям своїх дітей-підлітків і не присвячували їм часу й грошей, для заспокоєння мінімуму їх амбіції мати щось нове, гарне, хоч би й дешеве та скромне. — В одному випадку 10-річна дівчинка шість разів втікала з дому. „Великій сестрі" вона сказала правдиву причину своїх утеч: „Я хвора від того, що мене постійно штовхають". Виявилось, що дівчинка спить у ліжку разом з чотирма іншими дітьми. Організація „Великих Сестер" допомогла батькам дістати більше помешкання й купила дівчині окреме ліжко: вона ніколи більше не втікала з дому. В іншому випадку батьки з переляком довідались, що їхня 14-літня донька є членом „дівочої банди" — „ґерл ґенг", що зводила вуличні бої і тероризувала околицю, маючи „союзників" у банді підлітків-хлопців. Єдиною причиною вступлення цієї дівчини до банди було огірчення і бажання помститись на тих, що глузували з її вигляду. Подібні неповажні причини були і в інших дівчат. „Великі Сестри" повільними, терпеливими заходами понав'язували знайомство з кількома членами цієї банди, здобули собі довір'я і приязнь. За короткий час ціла банда розпалась. — Частими випадками бувають початкові жертви наркотиків, заохочувані несовісними злочинцями, торгівцями наркотиками. З-правила на злу дорогу сходять сироти, яким ніхто не пробує заступати батьків. У численних випадках „велика сестра" відкриває причину зла у батькові чи матері, що — розвівшись — занедбує дитину, а то й б'є її. Організація „Великих Сестер" подає до суду на таких батьків, часто, за судовим присудом, відбирає їм дитину, улаштовує її і приділяючи їй для догляду та товариської опіки „велику сестру". У величезній більшості випадків „малі сестри" горді з того, що мають приятельку, довіряються їй в усьому, слухають її і змінюються під її впливом на краще.

Згідно з даними пані А. Е. Гачнер з журналу „Діс Вік" з 30-го січня ц. р. звідки зачерпнуто ці подробиці („Поки дівчина не зіпсувалась") — нюйорська католицька група „Великих Сестер" обійшлась в минулому році невеличким бюджетом в 12,000 долярів, а протестантська група — 28,000 долярів. Покривається бюджет із датків — від 2 до 5 долярів — окремих громадян, здебільша батьків дітей. Організація вже зцентралізована і має власний невеличкий апарат, який займається вербуванням нових „великих сестер", систематичним розшуком „малих сестер", що їх треба рятувати, добуванням фондів і „оформлюванням" окремих випадків. Це гарна організація, яка є ще одним доказом, як американці вміють протидіяти явищам, притаманним американському тереневі.

МІСІЯ ХРУЩОВА В ПЕЙПІНҐУ

Від деякого часу в західнім світі розважають, чи комуністичний Китай залишиться в тіснім союзі з большевицькою Москвою, чи, може, піде більш самостійним шляхом в міжнародній політиці або й цілком вирветься з-під московського впливу. Дехто потішає себе надією, що комуністичний Китай може стати другою Юґославією, хоч і тітовська Юґославія в останніх часах знову зближається до Москви. Є й такі політики та журналісти, які доражують західнім державам бути примирливими до пейпінґського режиму, щоб цим, мовляв, відтягнути його від Москви.

Тепер, коли нова аґресія комуністичного Китаю у Формозькій протоці затривожила західній світ і він робить всі можливі заходи, щоб не допустити до вибуху третьої світової війни, на місці буде познайомитися з недавньою місією Хрущова в Пейпінґу, яка виявляє взаємини між комуністичними режимами Китаю й СССР. Інформації про це взяті з київської газети „Радянська Україна" з 12 жовтня 1954 р., яка передрукувала їх з матеріялів вміщених у московській „Правді". Ось ці повідомлення:

„Під час перебування радянської делеґації в КНР між членами делеґації, з одного боку, і прем'єром державної ради і міністром закордонних справ КНР Чу Ен-лаєм і заступниками прем'єра Чень-ем та Пин Де-хаєм, з другого боку, провадились переговори в питаннях радянсько-китайських відносин і міжнародного становища... Крім того, були підписані угода про надання урядом СРСР урядові КНР довгострокового кредиту в сумі 520 мільйонів карбованців і протокол про подання урядом СРСР допомоги урядові КНР у будівництві додатково 15 промислових підприємств і збільшення обсягу поставок устаткування для 141 підприємства, передбаченого в раніше підписаній угоді, загальною вартістю додаткових поставок устаткування з СССР понад 400 мільйонів карбованців".

Під цим загальним комунікатом ідуть дві спільні декларації і п'ять спільних комунікатів, що відносяться до згаданих вгорі справ.

Декларація двох урядів звернена проти З'єдинених Держав. Вона говорить про „повну безпідставність політики керівних кіл ЗДА, які перешкоджають Китайській Народній Республіці зайняти своє законне місце в ОН". Далі сказано: „Така політика, як і прямі акти аґресії, вчинені ЗДА щодо Китайської Народної Республіки, і особливо триваюча окупація З'єдиненими Державами частини території КНР острова Тайвань, а також воєнна і фінансова підтримка ворожої китайському народові кліки Чан Кай-ші — несумісні з завданням підтримання миру на Далекому Сході і зменшення міжнародної напружености". (Тайвань — Формоза — А. Б.).

Декларація виступає також проти договору про оборону країн південносхідньої Азії проти комуністичної аґресії. Вона каже, що СССР і комуністичний Китай „рішуче осуджують створення аґресивного воєнного бльоку в Південно-Східній Азії..." Так комуністи називають пакт оборони проти їх власної аґресії.

Спільний комунікат про воєнно-морську базу в Порт Артурі говорить, що уряди СССР і комуністичного Китаю „договорилися про те, що радянські військові частини виводяться із спільно використовуваної військово-морської бази Порт-Артур і споруди в цьому районі безоплатно передаються урядові Китайської Народної Республіки".

Інший комунікат говорить про передачу комуністичному Китаєві мішаних совєтсько-китайських товариств. Були це такі товариства згідно з комунікатом: „У 1950 і 1951 рр. за угодою між радянським урядом і китайським урядом були створені на паритетних началах чотири мішаних радянсько-китайські товариства: Товариство для видобування кольорових і рідкісних металів у Сіньцзянській провінції Китайської Народної Республіки; Товариство для видобування і переробки нафти в Сіньцзянській провінції Китайської Народної Республіки; Товариство для будівництва і ремонту суден в м. Дальні [illegible] і Товариство для організації і експлуатації цивільних повітряних ліній".

Три інші комунікати відносяться до підписання угод про науково-технічне співробітництво, про будову залізниці на совєтській і китайській території і про будову залізниці на території СССР, Китаю і т. зв. Монгольської Народної Республіки, що фактично є сателітом СССР.

Спільна декларація урядів СССР і комуністичного Китаю „про відносини з Японією" повна фраз, що висловлюють „співчуття" Японії в її теперішнім становищі. Вона каже, що „З'єдинені Держави грубо порушили Потсдамські рішення і, зневажаючи інтереси японського народу, нав'язали Японії Сан-Франціський „мирний договір" та інші угоди, що суперечать вказаним угодам держав".

Уряди СССР і комуністичного Китаю „стоять за розвиток широких торговельних відносин з Японією на взаємно вигідних умовах, за встановлення з нею тісних культурних зв'язків". Вони „висловлюють також готовість зробити кроки з метою нормалізації своїх відносин з Японією і заявляють, що Японія зустріне повну підтримку в своєму прагненні до встановлення політичних і економічних відносин з СРСР і з КНР".

А тепер цікаво почути, що говорили головачі СССР і комуністичного Китаю. Про це повідомляє „Радянська Україна" з 2 жовтня 1954 р.

Промови Чу Ен-лая і Хрущова були виголошені „на урочистому засіданні в Пейпінґу, присвяченому п'ятим роковинам з дня утворення Китайської Народної Республіки, 30 вересня 1954 року".

Чу Ен-лай, як і можна було сподіватися, не лишив в спокою З'єдинені Держави. У своїй промові він, між іншим, сказав: „Велика історична перемога 600-мільйонного китайського народу викликала бурхливу радість усього прогресивного людства. Але чужоземні імперіялісти і реакціонери всередині країни твердили, що народна влада в нашій країні не втримається. Американський імперіялізм не тільки робив такі передбачення, але і всіляко намагався задушити молоду Китайську Народну Республіку".

А пару рядків нижче є така оригінальна заява комуністичного прем'єра:

„Ми впевнено йдемо по своєму шляху. Ми зміцнили державний лад диктатури народної демократії, провели цілий ряд ґрандіозних кампаній по соціяльних перетвореннях" і т. д.

У дальшому тягу своєї промови Чу Ен-лай каже:

„Комуністична партія Китаю — керівне ядро нашої держави. Протягом минулих п'яти років, в кожний вирішальний момент, партія, вірна істинам марксизму-ленінізму, своєчасно висувала перед народом усієї країни політичні і організаційні завдання. На заклик партії переважна більшість членів партії самовіддано бореться і працює на всіх фронтах державного будівництва, ставши аванґардом і прикладом для широких народних мас".

Про стосунки між комуністичним Китаєм і СССР висловився Чу Ен-лай такими словами:

„Ми повинні висловити сердечну подяку великому Радянському Союзу, країнам народної демократії і миролюбним народам світу за подану нам допомогу, завдяки якій наша країна могла за п'ять років досягти численних успіхів. Радянсько-китайський договір про дружбу, союз і взаємну допомогу тісно згуртував великий Радянський Союз і Китайську Народну Республіку. Наш великий союзник Радянський Союз подав нам великодушну безкорисливу допомогу, що стало важливим фактором, який сприяв перемозі нашої справи. Нерушима дружба

(Закінчення на 4 стор.)

ДОБА ВЕЛИКИХ ПЕРЕДРУКІВ

(До нашої видавничої дійсности)

Коли хто ближче приглядається нашій літературно-науковій продукції на еміґрації, то легко завважує на цьому відтинку нашої культури перевагу передруків давніших творів над видаванням нових оригінальних праць. Вистачить згадати такі перевидання в ділянці історії, як Мих. Грушевського: „Історія України-Руси" („Книгоспілка", Ню Йорк), „Велика історія України", чи „Історія українського війська" (Іван Тиктор, Вінніпеґ), в ділянці літератури: „Твори" М. Гоголя („Книгоспілка", Н. И.), „М. Залізняк" В. Радича, „Перемога" В. Лопушанського (й ін. І. Тиктора), „Земля" О. Кобилянської (В-во „Тризуб"), „Марія" У. Самчука (В-во Денисюка, Б. Айрес) й багато інших. Сюди приходять передруки з інших ділянок як, напр., із мовознавства: Правописний словник Г. Голоскевича (Білоус, Н. И.), Українсько-англійський та англо-український словник М. Л. Подвезька (Білоус-Тищенко, Н. И.) та ін. Та й деякі, здавалося б, „великі" видання останніх часів, теж пепероблені з давніших, мало або взагалі невідомих публікацій чи рукописів. Маємо на думці клясичний приклад із академічним виданням „Кобзаря" Т. Шевченка в 4 томах (УВАН-„Тризуб", Вінніпеґ), який в основі був опрацьований проф. Л. Білецьким ще в Празі й надрукований частинно (І том) там таки в 1941 році. Навіть така ділянка, як дитячі букварі й шкільні підручники, ще й досі не сконкурована передруками клясичного Матвійчука, чи в останніх часах (підчищеними) перевиданнями відповідних совєтських підручників з ініціятиви П. Волиняка в Торонті. Одне слово, живемо в добі „великих передруків", зокрема в нашій повоєнній дійсності 1945-1955 рр. Це кидається в вічі тим яскравіше, чим більше пригадуємо пророцтва й заклики до творення оригінальної „великої літератури" з кінцем 40-их років. Сьогодні, після 10 років нетерплячого очікування на цю заповіджену „велику літературу", бачимо її в іншому вигляді, а саме в формі „великих передруків".

Такий стан, чи краще такий оборот справи міг би служити за основу для критично-неґативного оцінювання нашої літературно-наукової творчости на еміґрації. Адже ж само собою насувається питання: чому ж не появляється, напр., нова синтеза в ділянці нашої історії, коли маємо стільки істориків на еміґрації? Чому не видано досі порядного словника української мови? Чому немає наступників Возняка чи Грушевського в ділянці українського літературознавства? Де ж наслідники Хв. Вовка в українській антропології? Чи справді єдиним синтетичним виданням на еміґрації треба вважати типовий компілятивний твір, яким є Енциклопедія українознавства? і т. д.

На ці питання тяжко відповісти: так, а ще тяжче відповісти: ні. Не вважаючи на всі заходи в тому напрямку, ми ще й досі не маємо довідника готових рукописів до друку, чи довідника праць, над якими сидять і які вимінчують наші вчені вчені й літератори. Перегляд таких праць міг би легко здійснитися, коли б ми мали річні „літературні" чи „наукові" нагороди, бо на них можна б дістати відповідну кількість рукописів для оцінки, а тим самим зорієнтуватися в творчому лябіринті наших робітників пера. Тим то твердження, що, мовляв, еміґрація не створила величезних синтез і тому мусить передруковувати старі здобутки в цьому напрямку, було б надто рисковне. Треба думати, що наша „доба великих передруків" зумовлена іншими даними. Нам здається, що тут ґрають ролю два вирішні фактори: пошана-пієтизм до праці великих попередників і — нікуди правди діти — легші можливості передруку, як друку нової праці.

Отак, напр., у передмові до „Історії України-Руси" Мих. Грушевського, що її написав проф. Б. Крупницький, виразно підкреслено пошану до наукової спадщини великого українського історика, і ця передмова разом із портретом Грушевського й дедикацією: „20 річниця смерти великого історика" як не мога краще ілюструє наше перше пояснення причин „великих передруків", а саме: пієтизм до старої школи, до піонерів української духовости й перших синтетиків української науки.

Про другий фактор, дешевші кошти друку (включно з неплаченням авторських гонорарів) не доводиться говорити багато. Кожен, хто хоч трішки ознайомлений із коштами продукції, добре знає, яка велика різниця між фотостатичним і лінотипічним видаванням книжок. Це останнє можна зреалізувати тільки за великі кошти. І тут насувається власне питання субсидій. Тільки завдяки, наприклад, допомозі Східньо-Европейського Фонду через т. зв. „Книжковий Проєкт УВАН-НТШ" можна було дозволити собі на перескладання й нормальний друк таких книжок, як „Місто" Підмогильного, чи „Майстер корабля" Яновського.

Можливо, що наша „доба великих передруків" — передвісник нової дальшої „доби великої літератури" в найширшому розумінні. Можливо, що пієтизм — пошана для великих творців буде заспокоєна перевиданням їхніх творів (хоч ми не рискували б головою за твердження, що Грушевський, чи Голоскевич, якби жили, погодилися б на такі передруки своїх творів); можливо, що українські видавці подоробляються на передруках і приступлять до розбудови дальшого етапу — доби великої оригінальної літератури. Так чи сяк, нам ще доведеться почекати якийсь час на здійснення цього другого етапу.

Д-р Яр. Рудницький

Павло Тернівський

БІБЛІОТЕКИ В ПРОВІНЦІЯЛЬНИХ МІСТАХ УКРАЇНИ

(в 90-х рр. минулого століття)

(2)

Вихід з такого становища гімназисти, принаймні та їх частина, що любили книжку, знаходила в організуванні таємних учнівських бібліотек. Серед лубенських гімназистів така бібліотека існувала років із двадцять п'ять, переходячи від покоління до покоління. Звичайно гурт учнів старших кляс, що цікавився читанням обкладав себе невеликими щомісячними внесками, вибирав бібліотекаря, який мешкав десь на околиці міста, потай переносив до нього ті книжки, що здавав, кінчаючи гімназію, попередній бібліотекар, і поповлена нововиписаними книжками та журналами бібліотека функціонувала, прихована від очей гімназіяльного начальства.

Залежно від [illegible] членів такого таємного гуртка, гурткова бібліотека то процвітала, то підупадала. Найжвавіше її справи йшли в першій половині 80-их років, коли в гімназії вчилося понад 500 учнів і в гуртку були десятки гімназистів, та в середині 90-их років, коли на чолі бібліотеки стояв гурток відданих справі юнаків.

Переважали в книгозбірні російські книжки, а коли на чолі організації стояли свідомі українці, як, напр., майбутній міністер юстиції Сергій Шелухин, бібліотека поповнювалася й українськими книжками, хоч здобути їх, за тодішніх умовин заборони українського слова, було нелегко. Переважала в бібліотеці російська белетристика із [illegible] кількістю творів на[illegible]. Чужий побут і малозрозуміла народна мова творів Решетнікова, Глєба Успенського, Златовратського Нефєдова тощо ставили читачам чималі труднощі, але вони намагалися їх перебороти, бо за „народників" ширилася слава, до якої прислухалися й козацькі та селянські юнаки Полтавщини, тим часом, як про Івана Нечуя-Левицького або Панаса Мирного не всі й чули.

Найпопулярнішими серед читачів були „заборонені" й вилучені з загальних бібліотек романи: Чернишевського — „Что делать?", Омулевського — „Шаг за шагом" і Д. Мордовця (Мордовцева) — „Знамение времени". Нудненьке й нехудожнє „Что делать?" навіть переписували від руки й розповсюджували в грубезному зшитку. Щоправда, в переписаному зшитку ширилося й непропущені цензурою поезії Шевченка, як „Сон" та „Кавказ", але ж переписати їх було легше, ніж довгий роман.

Досить багатий був розділ критики, публіцистики, історії російської літератури з творами Шелґунова, Пісарева, Скабічевського, Салтикова-Щедріна й інших. Перечитати всі твори Пісарева вважалося за заслугу, й на такого учня товариші дивилися з повагою, як на „мыслящего реалиста". І хоч деякі пильні педагоги застерігали гімназистів, щоб не читали цього „крамольного" письменника, прирівнюючи його писання до шматка нерозжованого м'яса, що попав у шлунок немовляти, проте його охоче читали й під його впливом не визнавали Пушкінського „Євгенія Онєгіна" за геніяльний твір, а героїню його Тетяну — за „ідеал російської жінки".

Марксизм і економіка за тих часів не були ще в моді, принаймні на глухій провінції, і тому в бібліотеці мало було наукової політико-економічної літератури. Переважали природничі науки, мода на які на провінції ще тривала. Пам'ятаю, що в складі бібліотеки були твори пропаґованого Пісаревим Молешота. Історія культури представлялася в бібліотеці творами Бокля й Дрепера.

Бібліотека передплачувала й журнали: крім нових прогресивних, як „Русское Богатство" і „Мир Божий", були в ній і такі старі, як „Современник" „Отечественные Записки", „Дело", а з українських — „Основа" й „Киевская Старина", де статті писалися українською і російською мовами.

В середині 90-х років гімназійна організація, очолювана групою енерґійних юнаків — свідомих українців, набула виразного українського обличчя. Це зразу ж відбилося й на бібліотеці, яка на три чверти почала поповнюватися книжками, писаними рідною мовою. Цьому сприяв тісний зв'язок із місцевою Українською Громадою, на чолі якої стояли брати Шемети, і зносини через цю громаду з Києвом, відкіля громадяни привозили транспортовані з Галичини книжки й періодичні видання. Досі їх сливе не було серед лубенських гімназистів, а тепер появилися і твори Драгоманова та Франка, і заборонені тоді романи Панаса Мирного „Хіба ревуть воли, як ясла повні" та повість „Лихі люди", і писання Бориса Грінченка, і перші оповідання Коцюбинського та повний безцензурний „Кобзар" Шевченка, закордонного видання. Появилася й львівська „Зоря" й чернівецька „Буковина", а згодом Франкове „Життя і Слово" та інші часописи.

Не обмежуючись індивідуальним читанням, члени гімназійного гуртка стали влаштовувати колективні читання, особливо, коли треба було прочитати яку книгу терміново, як це було, наприклад, з книгою Кенана „Сибір і каторга". Колективно ж читали й обговорювали популярне тоді оповідання Коцюбинського „Хо". Робилося це з пропаґандивною метою, щоб збільшувати кадри свідомих українців серед запрохуваних на читання гімназисток та юнаків — ще не членів організації.

Коли саме скінчила своє існування громада і коли розпалася таємна бібліотека, не знаю. Пам'ятаю тільки, що року 1898, коли діяльніші її члени були вже студентами, бібліотека чомусь „провалилася", як тоді висловлювались: жандармерія її викрила, а бібліотекаря, в майбутньому Лубенського містоголову, Олександра Киреєнка, застреленого большевиками у 1918 році, арештувала. Провадилося й слідство про таємну організацію, але воно нічого не виявило.

Подібні організації гімназіяльної молоді з таємними бібліотеками були й по сусідніх містах із середніми школами, як от Прилука, Ромен, Полтава, при чому між деякими з них був зв'язок і обмін книгами.

Д-Р ЛУКА МИШУГА

(Закінчення зі стор. 1-ої)

З Волині д-р Мишуга вернув до Галичини і був приділений до державного комісаріяту в Радехові біля Львова. Перебувши тиф при відступі УГА, він в 1919 році був приділений від уряду ЗУНР, як четар, до очолюваного генералом Юнаковим генерального штабу Головного Отамана, що перебував тоді в Кам'янці Подільському та керував воєнними операціями на Україні, включно з відомим походом на Київ в серпні 1919 року. Між іншим, д-р Л. Мишуга написав першу вичерпну вістку-історію того походу в брошурі: „Похід Українських Військ на Київ", що початково була надрукована фейлетонами в офіціяльному органі уряду ЗУНР „Український Прапор", а опісля видана окремою книжкою. Так само стрілецький часопис „Стрілець", що появлявся на Великій Україні, видав кілька його брошур, м. ін. „Про суди на Україні", про адміністрацію на Україні та низку інших.

В грудні 1919 р. д-р Мишуга, разом з урядом ЗУНР, переїхав до Відня, виконуючи різні доручення. Уряд, зокрема, висилав його в різних важливих місіях: був секретарем очолюваної д-ром Костем Левицьким місії ЗУНР до Риґи в 1921 р., виїжджав, разом з д-ром Осипом Назаруком, в окремій місії, на розмови з тодішнім совєтським амбасадором в Копенгазі, Літвіновим, і т. д. В 1920-21 рр. в згадуваному органі уряду ЗУНР „Український Прапор" появилась фейлетонами і опісля окремою брошурою його праця про Карпатську Україну з 1919-20 рр., де зібрано вперше основні матеріяли про український характер Срібної Землі.

В половині 1921-го року уряд ЗУНР вислав д-ра Л. Мишугу з місією до Вашинґтону, де вже існувала українська місія на чолі з д-ром Лонгином Цегельським. Приїхавши до Вашинґтону та перебравши провід місії з кінцем того року, д-р Мишуга повів широку акцію Позички Національної Оборони, яка — разом з місією — тривала до половини 1923-го року і дала в результаті 138,500 долярів фондів на потреби тоді вже екзильного уряду ЗУНР. Всі ці фонди зібрав д-р Мишуга численними поїздками й виступами по всіх українських громадах З'єдинених Державах, натрапляючи при цьому на найбільші труднощі збоку не тільки несвідомої маси, але й розполітикованих та переважно ліво наставлених тоді лідерів тієї маси. Впродовж тих двох років не було ані одної суботи, неділі й свята, під час яких д-р Мишуга по два, три й більше разів не виступав перед народом на вічах і зборах та розбуджуванням національної совісти й свідомости не закликав до жертвенности й допомоги в українському державному будівництві. Під час тих виступів д-р Мишуга набрався був деяких недуг, які не покинули його й до самої смерти. Крім виступів на народних зібраннях, д-р Мишуга в тому часі, з одною тільки допомічною канцелярійною силою, провадив українську дипломатичну місію у Вашинґтоні, виконуючи всі її складні завдання, від репрезентації перед американським урядом починаючи, а на видаванні українських державних пашпортів та інших консулярних і канцелярійних формальностях кінчаючи.

В тому самому часі теж в Канаді велась акція Позички Національної Оборони, якою керував д-р Осип Назарук і якого представив канадійським українцям у Вінніпеґу 33 роки тому власне д-р Мишуга. Ця позичка в Канаді принесла тоді 28,000 долярів.

Після закінчення місії у Вашинґтоні в кінці 1923-го року, д-р Мишуга став головним ініціятором Об'єднання Українських Організацій в Америці й опісля впродовж 17 років його генеральним секретарем. Об'єднання несло весь тягар української політичної й громадської акції на терені З'єдинених Держав і зібрало коло пів мільйона долярів на різні цілі, головно на Визвольну Боротьбу. Це не без причини в українському революційному жарґоні на Рідних Землях та закордоном в Европі називано доляри „мишугами".

Після двох років постійного співробітництва в „Свободі", д-р Мишуга з днем 1-го квітня 1926-го року став співредактором „Свободи", отже 29 років тому. Двадцять два роки він, аж до своєї смерти, був головним редактомо цього найстаршого й найбільшого українського щоденника у вільному світі.

Коли після Об'єднання був створений в 1940 р. Український Конґресовий Комітет, д-р Мишуга був його головним співтворцем і до кінця свого життя його активним членом. Таку саму ролю він відіграв у створеному в 1944 році Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті, членом якого був постійно аж до часу, коли всілякі зовнішні й внутрішні труднощі в тому Комітеті, заставили його літом 1953 р. прийняти головство та очолити ЗУАДК.

Д-р Мишуга був членом Виділу Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА.

Мало кому відомо, що всі дев'ять книг про Україну й український нарід та його історію, літературу, культуру й змагання, які появилися досі старанням і коштом Українського Народного Союзу, різних, переважно американських авторів, перейшли найбільш дбайливу обробку власне д-ра Л. Мишуги. В останніх роках, вже занепадаючи на здоров'ю, д-р Мишуга очолював Редакцію вже майже завершеної під його проводом англомовної Енциклопедії Україно́знавства, матеріяли до якої приготовило НТШ у Сарселі і яка вже в найближчому часі буде здана до друку старанням і коштом Українського Народного Союзу.

Крім цілої низки окремих праць, м. ін. теж і про свого славного дядька Олександра, про „Жінку в творах Шевченка", видану теж англійською мовою, крім безлічі оригінальних промов та доповідей на найрізноманітніші теми і з найрізноматнітніших нагод, крім максимального вкладу у „Свободу", д-р Л. Мишуга є теж автором основної праці про українців на Західній Півкулі, відомої „Пропам'ятної Книги" Українського Народного Союзу, виданої в 1934 році, як теж автором або співавтором численних інших видань, в останньому книги „Українці у вільному світі".

В американській політиці сл. п. д-р Л. Мишуга був національно - демократичних переконань і завжди з гордістю називав себе українським націоналістом, навіть тоді, коли ця назва на американському континенті не належала до популярних і коли від неї намагались відмежуватись різні громадяни.

Це тільки дуже короткий і дуже загальний огляд життя і праці сл. п. д-ра Луки Мишуги, приготований на швидку руку на першу вістку про його смерть. Його життя, його багатобічна і така плідна праця, його творчість і його величезна ідейна спадщина будуть одним з найінтересніших джерел для дослідника нашої бурхливої і багатої на події доби, що стояла і стоятиме під знаком Луки Мишуги.

ОСТАННІ МІСЯЦІ Д-РА ЛУКИ МИШУГИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

улюбленою темою розмови. При цьому він із питомою тільки йому совісністю виконував свої численні громадські обов'язки, зокрема як голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, як член Політичної Ради та деяких комісій Українського Конґресового Комітету, як член Наукового Товариства ім. Шевченка та як звичайний, але направду і під кожним оглядом прикладний громадянин, що вважав своїм обов'язком бути на кожній народній чи культурній імпрезі і виконувати безліч всіляких тих „дрібних" громадських обов'язків, що про них так часто забуває багато, якщо не кожний з нас. Очевидно, що до своїх перших обов'язків д-р Мишуга зараховував те, щоб кожної неділі бути в церкві, переважно на Великій Службі Божій.

Такий, надійний для самого нашого Доктора і для суспільности, але тривожно - вичікувальний для нас 3-ох втаємничених стан тривав до половини жовтня м.р., як д-р Мишуга знову почав нарікати на нові болі в шлунку, на нове знесилення, та, головно, на новий спадок на вазі. Негайно після того він знову відвідав д-ра Осінчука і за його порадою пішов на загальну перевірку до того самого шпиталю Колумбус, у якому переходив операцію.

Перевірка дала неґативний вислід і теж про це знало нас троє втаємничених. Треба було „щось" робити, треба було шукати нових можливостей лікування. Ми знали страшну правду, але вся наша природа бунтувалась проти того, щоб здавати надію, Виникли деякі нові комплікації, і тоді ми, за порадою д-ра Осінчука, скористали із пропозиций пастора Купчинського та з його впливів в нюйоркському Медікал Сентер і порадили д-рові Мишузі піти до того шпиталю на ще одну перевірку. Думали, ану ж... Очевидно, що самому д-рові Мишузі ми не тільки ні одним словом, але й ані одним поглядом не дали причини навіть до легкого підозріння щодо справжнього його стану.

І знову треба тут підкреслити незвичайну, направду подивуґідну, уважливість, яку виявив до тієї справи та до самого д-ра Мишуги пастор Вол. Купчинський.

Нова перевірка в Медікал Сентер, що відбулась яких два тижні пізніше, дала ще більш застрашливі вияснення: недуга почала поширюватись на інші внутрішні частини тіла, зокрема почала атакувати печінку (як що не помиляюсь), підсуватись під легені і навіть засягати хребетний стовп. Операція вже була неможлива, все вже було безнадійне, але ми все ще надіялись, ану ж...

Місяць листопад д-р Мишуга перебув у шпиталі, а потім, знову ж завдяки невсипущим старання пастора Купчинського, перевезено його до т.зв. дому реконвалесцентів у Порт Честер, 40 миль від Ню Йорку. Ми потішали нашого Доктора, і він сам, з подивуґідним завзяттям та життєздатністю, потішав себе, що йому там треба тільки дещо прийти до сили, набрати ваги і все буде знову добре, що він ще таки завершить підготову Енциклопедії.

Але ми знали і бачили, що це вже не йде до ліпшого. Доктор Мишуга далі тратив на вазі, відчував нові болі, хоч і були дні, в яких він краще почувався. Сам дім реконвалесцентів, який початково нашому Докторові подобався, почав його дещо менше задовольняти. Ми знали, що недуга робить страшне спустошення в його організмі, ми знали, що його очікують ще страшні терпіння і тому, знову за посередництвом пастора Купчинського, почали робити заходи, щоб дістати для д-ра Мишуги місце в шпиталі Сент Барнабас, що є шпиталем для хронічно та невилікувально хворих і є одним з найкращих шпиталів в Ню Йорку.

Американські Різдвяні Свята д-р Мишуга провів в домі реконвалесцентів, а зараз після свят перевезли його до його чепурно влаштованої кімнати в домі нашої землячки, п-ні Тессі Міссіріп, що за весь час Докторової недуги була для нього справжньою сестрою милосердя.

З Порт Честеру до трос: д-р Мишуга, п. Галичин і я, що вів машину. Д-р Мишуга сам заявив нам, що він хотів би висповідатись, просив порозумітись в цій справі з нашим парохом, Всч. о. деканом Лотовичем, його давнім приятелем. Так і сталося. Всч. о. Лотович, в товаристві свого сотрудника, відвідав д-ра Мишугу в його кімнаті в останній день минулого року, в п'ятницю 31-го грудня, і тоді Доктор висповідався та прийняв Найсвятіші Тайни.

В домі д-р Мишуга перебув кілька днів, а перед „нашими" Різдвяними Святами забрав його до свого дому у Филаделфії його давній приятель д-р Володимир Ґалан. Він, д-р Ґалан, та зокрема його дружина, п-ні Ґльорія, сердечна приятелька і звеличниця д-ра Мишуги ще з „часів цьоці" в домі її покійного батька, незабутнього о. Кінаша в Йонкерс, забезпечили д-рові Мишузі направду все, чого може потребувати недужа людина, включно з материнським серцем. Під час побуту д-ра Мишуги у Филаделфії ним опікувався теж, у порозумінні з д-ром Осінчуком, відомий наш тамошній лікар-громадянин, д-р Гарасим.

Тим часом, недуга швидко поступала, д-рові Мишузі вже дома почали пухнути ноги, він почав діставати звичайні при таких недугах напади болів, почав далі спадати на вазі, і вже було видно, що його дні на цьому світі пораховані.

Ми боялися, що кожний день може принести в його стані таку зміну, що вже буде неможливо Доктора перевезти назад до Джерзі Сити, зглядно до шпиталю Сейнт Барнабас, до якого пообіцяли прийняти нашого пацієнта, але постійно, з дня на день вікладали, бо не було вільного місця. Довше годі було ждати і тому у понеділок, 17-го січня ми з п. Галичином поїхали до Филаделфії, наклали до авта подушок, добре загорнули д-ра Мишугу і ввечері привезли його назад до Джерзі Сити, до його кімнати в домі п-ні Тессі, під постійною опікою якої він перебув ще гиждень, до вівтірка 25-го січня, коли то, вполудне, ми перевезли його вже до шпиталю Сейнт Барбас, де він, в кімнаті ч. 254, заснув навіки минулого вівтірка, 8-го лютого, о год. 11:45 перед полуднем.

Останні місяці життя д-ра Мишуги, себто від часу, як він пішов на першу лікарську перевірку, а опісля на другу і вже перебував по лікарнях з деякими тільки перервами, — це найбільша проба всього його життя та всіх його життьових засад і ідеалів. Хто мав нагоду спостерігати його в тій великій пробі, той знає, що д-р Мишуга не тільки видержав її. Він вийшов з неї, як Лицар, як великий Праведник, що може світити прикладом та стати символом мужности, шляхетности, незламної віри, непохитних ідеалів та непереможної життєрадости, дармащо життя вже такими швидкими кроками віддалювалось від нього.

За весь той час, як доктор Мишуга вже не був між нами, вже не ходив разом з нами на традиційні „ланчі", члени Екзекутиви УНСоюзу, що працюють в головній канцелярії, отже голова п. Галичин, касир п. Роман Слободян та секретар п. Григорій Герман, і я з ними, як також член Екзекутиви з Ню Йорку, заступник голови і давній та випробуваний приятель „Луця" — як він звик д-ра Мишугу називати — адв. Майк Пізнак, були постійно з д-ром Мишугою в контакті і дуже часто його відвідували, зокрема п. Галичин і я, що завжди мав до Доктора якісь редакційні або й приватні справи. За виїмком побуту нашого Доктора у Филаделфії, не було тижня, в якому ми його не відвідали б, а часто і кілька разів у тижні. Весь час ми, перекинувшись кількома словами про його здоров'я та почування, говорили на всякі можливі теми, зокрема про справи „Свободи" й УНСоюзу, УКК і ЗУАДК, НТШ, УВАН, та взагалі на всі актуальні теми дня, головно з нашого українського життя. Були часи, що разом з нами — як, напр., д-р Фіґоль перед своїм від'їздом до Европи, — або і без нас його відвідували інші громадяни, зокрема з-поміж його ближчих співробітників чи приятелів. І треба було дивуватись, як бистро працювала Докторова думка, як глибоко він відчував і переживав усі наші справи, як живо інтересувався всіми нашими проблемами, які сміливі пляни він піддавав на майбутнє. Ми, яким в інших випадках не сходила думка про його важку недугу та про його немину́чий кінець, часто самі про це забували, перебуваючи та розмовляючи з ним. Д-р Осінчук, ще під враженням вістки про смерть нашого Доктора, заповів, що він хоче окремо написати про д-ра Мишугу, як пацієнта, бо це дуже рідкісний випадок, щоб пацієнт так допомагав лікареві в лікуванні, як це робив своєю волею до життя д-р Мишуга. А мені здається, що про ці останні місяці нашого Доктора треба б написати окрему книгу, як про Людину з великої літери, що завжди пам'ятала про все і про всіх та для всього і для всіх хотіла жити, не зважаючи на власні терпіння.

Згадано вже, що Доктор не був сильної фізичної будови, а загально відомо, які страшні терпіння приносить зі собою та страшна недуга, яка ще не знає медицини і яку терпів д-р Мишуга. А проте, ми ніколи, до останньої хвилини його життя, не почули з його уст якогось жалю до життя, не почули зойку. Нам завжди здавалося, що його очі говорили: „Боже, Твоя воля, а я житиму до кінця". І він направду жив, жив повним, творчим життям до останнього свого віддиху.

Мав Доктор і деякі спеціяльні погляди та побажання, про які говорив принагідно й задовго перед своєю недугою. Проте, тоді того — як кажуть — ніхто серйозно не брав, оскільки це було спеціяльне, незвичне, інше, як в других людей. Проте, виявилося, що Доктор був направду людиною до кости і крови послідовною, принциповою, навіть в жартах, які він направду любив і завжди заздрив п. Слободянові, що він їх знає і пам'ятає так багато.

Д-р Мишуга все своє життя одушевлявся природою, квітами, красою. Їхати разом з ним поза місто було досить небезпечно, щоб не зачепити за який придорожний стовп або не заїхати в рів, бо Доктор постійно заставляв вас звертати увагу на довкілля: „Що за краса!", „Дивіться, які кольори!", „Що за чудовий краєвид!" — від таких і подібних окликів не замикались Докторові уста. Він любив справжнє мистецтво. Тому, правдоподібно, уважав, що хвора та знесилена недугою людина не повинна показуватись людям на очі, щоб не зменшувати їхньої життєрадости, щоб не пригадувати їм, що „все йде, все минає..." Можливо, що з тих саме міркувань Доктор рішучо застерігався перед відвідинами інших людей, як тільки його найближчих співробітників та знайомих. Можливо, що з тих мотивів Доктор і подиктував свою останню волю щодо похорону, про який він уже серйозно згадав уперше за тиждень перед смертю.

Доктор не любив трафаретности і жахався всіх примітивізмів, зокрема культурних. Його найбільшою турботою та найбільшим викидом совісти було завжди те, що він з щоденної праці не мав досить багато часу на читання серйозніших творів, хоч і читав їх більше за нас усіх в Редакції, читав, очевидно, ночами та коштом відпочинку. Тому він рішучо застерігався, щоб будь-яка трафаретність не повторилась у зв'язку з його особою, включно з приводу його смерти.

Д-р Мишуга, вважаю, був аж занадто скромний. Він абсолютно не хотів жадних почестей і рішучо відкидав їх. Це було за його життя і це було перед його смертю. Два дні перед смертю і останнього дня своєї ще повної свідомости, себто в неділю, 6-го лютого, він вимагав від мене слова чести, що в „Свободі", або в інших виданнях, на які ми могли б мати вплив, не буде в писаних про нього згадках жадного слова, яке могло б бути чи тільки видаватись перебільшенням. Він вимагав, щоб подача кожного факту була перевірена і щоб радше була сказана менше, ніж забагато.

Доктор не любив смутку. Передаючи своє привітання для співробітників УНС і „Свободи" з нагоди їхньої новорічної зустрічі в половині січня, Доктор, уже майже із смертної постелі, просив передати їм цей привіт знаком коляди „Ой, радуйся земле". Життя — це радість, без уваги на те, що воно приносить яке воно є. Це була засада Доктора. Тримаючись того принципу, він, здавалось, малощо не вимагав, щоб його похорон мав характер „забави з танцями". Кому треба сумувати? — говорив він. І так досить смутку є в житті. Довідавшись про смерть Доктора, представник одної з наших інституцій, яка заповіла баль на найближчу суботу, звернувся до Редакції „Свободи", щоб „сказали йому щиро", чи не краще баль відкликати. І ми направду щиро та з переконання висловили думку, що коли б про це мав сказати сам Доктор, то він цілком певно сказав би: бавтесь, приятелі, а при забаві й мене згадайте. Доктор напевно найменше бажав би, щоб його смерть, така болюча для нас усіх, стала на перешкоді в будь-яких добрих починах.

Доктор був все своє життя рішучим противником „розтратної" пошани для небіжчиків. При кожній нагоді він висловлював свою опозицію до короткотривалих квітів для покійників, завжди висловлюючи жаль, що виданих на квіти грошей не обернено на якусь добру, народну ціль. Це був його життєвий принцип і він потвердив його у своєму останньому розпорядженні щодо свого власного похорону: жадних квітів! Хто хоче виявити йому пошану, хай зробить це пожертвою на добру ціль.

Такі і подібні спостереження про світлої пам'яті нашого Доктора можна б писати і писати... Як Бог допоможе, то на це ще буде час. А ці короткі і такі ще свіжі спогади варто б закінчити бодай короткою згадкою про останні дні нашого невіджалуваного Доктора.

Попередньої неділі я просидів біля його ліжка кілька годин, і він тоді вперше почав говорити про можливість своєї смерти та загально про свої розпорядження щодо похорону. Важко слухати такі слова і я намагався розмову звертати на інші теми, але Доктор своє докінчив і тоді я йому ще реферував про „Свободу" та про інші актуальності. Наступного дня, в понеділок, відвідав Доктора п. Галичин. Говорили про „Свободу", Союз, громаду... Тим часом, здоров'я і рештки життя вже почали на очах втікати. В середу, чи, можливо, в четвер, був при ліжку Доктора проф. Смаль Стоцький, в п'ятницю Всч. о. протоігумен Когут та Всч. о. Жан з Бельгії і адв. Пізнак. В неділю сильна перестуда положила до ліжка п. Галичина, і Доктора відвідав я сам. І цієї неділі він уже прочував свою смерть. Уже тихим, слабим голосом питався мене, чи приніс я йому переписані на машинці з'ясовані ним попередньої неділі точки щодо похорону, і на моє здвигнення раменами — я не знав, що він собі того бажає — сказав взяти папір та перо до рук і, з перервами, щоразу кажучи прочитати собі речення від початку, подиктував пункти: один, два три... Опісля знову сказав прочитати все це ще раз і другий, взяв знесиленою вже рукою перо і поклав на карточці паперу свій власноручний підпис, останній в своєму житті.

Тим часом, у дверях шпитальної кімнати показались два інші відвідувачі: президент УНР д-р Степан Витвицький та ген. Олександер Загродський. Побачивши мене, вони завагались, і я поінформував Доктора, в чому діло. Доктор просив, щоб вони за кілька хвилин увійшли. Я тим часом вийшов на коридор. За кілька хвилин я знову увійшов, і тоді п. Президент та Генерал попрощались. Доктор опісля досить схвильовано говорив мені, що він „забув за етикету" і звернувся до Президента УНР словами „Пане Докторе", але зараз „спам'ятався" і попросив пробачення. Д-р Витвицький, сказав, що „ми насамперед друзі", і це видно нашого Доктора зворушило. Того дня Доктор дав мені, бо не було нікого іншого під рукою, ще деякі вказівки та доручення і ми попрощались, не знаючи, що це була справді остання розмова. Коли в понеділок о год. 1-ій вполудне п. Галичин і я з ним приїхали до Сейнт Барнабас й увійшли в кімнату ч. 254, то вже був засунений параван і наш Доктор вже доживав свої останні хвилини, тільки в інтервалах реаґуючи ледве помітним кивком голови на деякі наші слова. Раніше перед нашим приїздом, на повідомлення пастора Купчинського та самого шпиталю, були при ліжку вмираючого Доктора два Отці Василіяни з церкви св. Юра, імен яких, на жаль, не знаю. Вони теж відправили останній передсмертний обряд. Опісля, ввечері, приїхали ще ред. Кедрин і д-р Луців та ред. Шумейко, а після них адв. Пізнак з пастором Купчинським. Тоді вже починалась та остання „кома", яка наступного дня вполудне й закінчилась тим, що чекає всіх смертних.

Невже ж нашого Доктора справді між нами немає?

---

†

Український Конґресовий Комітет

З ГЛИБОКИМ СМУТКОМ ПОВІДОМЛЯЄ УКРАЇНСЬКУ СПІЛЬНОТУ

ПРО НЕВІДЖАЛУВАНУ СМЕРТЬ

Д-ра ЛУКИ МИШУГИ

ЧЛЕНА ПОЛІТИЧНОЇ РАДИ

---

†

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

З ГЛИБОКИМ СМУТКОМ ПОВІДОМЛЯЄ

про

НЕВІДЖАЛУВАНУ СМЕРТЬ СВОГО ГОЛОВИ,

Д-ра ЛУКИ МИШУГИ

---

†

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка

З ГЛИБОКИМ СМУТКОМ І ЖАЛЕМ

сповіщає українських науковців,

ЩО НАШ ЗАСЛУЖЕНИЙ ЧЛЕН

Д-р ЛУКА МИШУГА

закінчив свою довголітню невсипущу працю, всеціло присвячену українській культурі.

Управа рішила вшанувати його пам'ять виданням окремого тому праць НТШ, присвяченого Небіщикові.

ВІЧНАЯ ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Роман Смаль-Стоцький

У СПРАВІ СВ. ПАМ. МИТРОПОЛИТА ПОЛІКАРПА

(1)

По стільки роках протестів і загального обурення наших православних братів і їх священства, п. Микола Чубатий, нарешті оголосив у „Свободі" з 19 і 20 січня ц. р. своє „прилюдне вияснення... для громадського з а с п о к о є н н я" в справі Історії Церкви в Енциклопедії НТШ. Забравши слово по сторінках „Свободи", п. М. Чубатий відкрив тим самим і шлях для прилюдної дискусії нам, усім НТШ-івцям, над тією справою, що затруїла взаємовідносини поміж православними та греко-католиками і викликала жалюгідну ненависть до католицьких науковців, ба навіть до цілого НТШ.

Я забираю слово в цій дискусії, яку розпочав п. Чубатий, як рядовий НТШ-івець, бо довголітнє мовчання п. М. Чубатого в цій справі, не зважаючи на неодноразові прохання вияснити її прилюдно, дослівно отруїло і мені останні два роки мого життя, як голови АНТШ, і кинуло прикру тінь на святкування нашого 80-ліття. Тому треба подякувати авторові статтей, що він хоч перед Загальними Зборами АНТШ вияснив своє становище в цій справі і нас тим звільнив від засадничої оборони його академічної свободи думки.

Суть цілої справи ось у чому: Автори статті в Енциклопедії, М. Чубатий і п. Н. Полонська - Василенко, подали як історичний факт, науково стверджений, що св. пам. Митрополит Полікарп, як єпископ під час другої світової війни, признав був над собою „зверхність московського патріярха". У своїх статтях у „С в о б о д і", затитулованих „Вияснення у справі історії Церкви в Е н ц и к л о п е д і ї НТШ", М. Чубатий, як професор історії, зазнайомив тепер наш загал, як то він і його співавторка дійшли до цієї наукової тези про визнання зверхности московського патріярха пізнішим митрополитом Полікарпом; він теж наглядно показує нам там свою *наукову методу*, якою послуговувався для встановлення тези як історичного факту.

Не тільки правом, а й обов'язком кожного науковця є тепер критично розібрати і ту тезу і застосовану наукову методу М. Чубатого. Кажу, тезу М. Чубатого, бо оголошені „вияснення" появилися без підпису його достойної співавторки, тому він сам мусить за них відповідати. Проаналізуймо точку за точкою його наукову методу його ж власними словами.

Поперше, він стверджує начальну засаду, що для церковно - історичних дослідів „ми зобов'язані мати пошану до всієї української церковної єпархії (правдоподібно, Автор М. Чубатий хотів сказати „єрархії") православної та католицької, і це ствердження покійного Митрополита (Полікарпа, що він не визнав московського патріярха) приймаємо за правду". Сам учений історик тут методологічно стверджує, що, з точки зору української церковної історії, свідчення пок. Митрополита повинно було бути в цій справі для українських істориків вирішальне.

Подруге, сам же історик Чубатий негайно заперечує ту першу начальну засаду, заявляючи: „Одначе, автори були приневолені послуговуватися джерелами і на них опирати свої твердження. Про цю справу є два друковані твори: К. Н. Ніколаєва, „Восточний Обряд", Париж, 1950, стор. 284, та „Русская Православная Церков и Великая Отечественная Война. Сборник церковних документов". Московская П а т р и а р х ия, 1943, ст. 66-67. Перший твір вийшов з кругів православних, близьких до митрополита Діонісія, другий — офіціяльний твір московської патріярхії".

Трохи дивно мені, що М. Чубатий не подає цієї бібліографії в хронологічному порядку, хоча для кожного ясно, що офіціяльний твір московської патріярхії з року 1943 лежить теж в основі і праці відомого україножера Ніколаєва з року 1950, що кишить всякими помилками і є наскрізь невіродостойним джерелом. Неправдою є, що Ніколаєв був близький до Діонісія, а правдою є, що за згодою його цей україножер і антикатолик був виселений з Польщі урядом.

Пригляньмося тепер, на тлі цих обох засад, що себе взаємно логічно виключають, до історика Чубатого в акції і з'ясуймо *вислід його шукання* за науковою правдою: В зударі, в конфлікті поміж твердженням пок. митрополита Полікарпа і московської патріярхії, наш об'єктивний історик „був приневолений": а) проголосити пок. митрополита як н е в і р о д о стойного свідка ,людину, що свідомо говорить неправду, б) проголосити, як віродостойні, свідчення для української науки і для себе, як католицького історика, документи московської патріярхії.

Взявши під увагу попередні засади М. Чубатого, заявляю коротко, що нормальній людині тяжко зрозуміти цю логічну акробатику автора, що вкінці допровадила до тези Чубатого, що пок. Митрополит твердить неправду, а документи московської патріярхії твердять правду. І ця теза була оголошена як об'єктивне твердження української історії в Енциклопедії НТШ, що є підручником по бібліотеках цілого вільного світу для всіх, хто цікавиться Україною!

На подібних логічних міркуваннях заснована теж теза М. Чубатого, що в цьому немає жадної образи пок. Митрополита і він навіть з патосом записує: „В чім тут, властиво, образа пізнішого митрополита Полікарпа — годі збагнути"!

Подібна логіка застосована теж у з'ясуванні причин, „чому НТШ не відповідало" на всі голоси протесту аж до 19 січня 1955 р. — коли то він, як діючий містоголова Головної Управи НТШ, промовив до народу на сторінках „Свободи" (хоча його повновласті вигасли дня 15 січня).

Перша теза М. Чубатого: „П р о в і д Головної Управи НТШ та автори розважували справу евентуальної відповіді на підношені закиди, одначе, роблячи перегляд закидів, виявилося, що не була це речева критика, оперта на історичних фактах, а журналістична полеміка заінтересованої сторони".

Друга теза: „Дотепер не появилося ані одної публічної статті чи оцінки, які фактами доказували б помилковість тверджень, наведених в цій Історії Церкви".

Третя теза проголошує гордо: „Ледве чи можна було приступити до опрацювання тої дуже дразливої теми (Історії Церкви) більщ критично та більш уважно".

Четверта теза заявляє, що „історик в ім'я правди зобов'язаний тільки ствердити факти на основі джерел".

Отож, як бачимо, М. Чубатий, учений історик, з'ясовує науковий стан справи пок. митрополита Полікарпа ось так: жадної речевої критики його тези про пок. Митрополита, опертої на історичних фактах, не було; ні жадної публічної статті чи оцінки, які фактами доказували б помилковість наведених тверджень, не було; більш критично та більш уважно з наукої точки зору ледве чи можна було справу науково представити, — отож його теза про пок. Митрополита Полікарпа є стовідсотково доказаним наукою фактом нашого об'єктивного шукача історичної правди. І, як логічну конклюзію всіх цих наукових тез, він цю свою наукову правду тепер публічно проголошує науковою неправдою і відкликує свою тезу ось як: „Все ж таки обидва джерела є російського походження і я, маючи тепер таке категоричне запевнення пок. Митрополита, що він не признав юрисдикції московської патріярхії над собою навіть в те люте врем'я, з пошани до Голови Української Православної Церкви, готов прийняти це за правду і таке справлення вже зроблене в підготовленім англійськім в и д а н н і (Енциклопедії НТШ)."

Прикрий присмак має ось ця заява, якщо візьмемо під увагу, що викликали її не наукове сумління та свідомість зробленої кривди пок. Митрополитові Попікарпові, а — як М. Чубатий ясно спочатку пише — „коли нині я, як діючий містоголова ГУ НТШ і один з авторів тої історії, забираю публічно голос в цій справі, то тільки тому, що постійні, хоч необґрунтовані закиди на адресу авторів тої Історії Церкви та НТШ вносять неспокій серед громадянства, а молокритичних читачів навіть переконують, що наша найстарша наукова установа, НТШ, дала ненаукову, сторонничу працю".

П р и к р и й посмак мають „Вияснення" М. Чубатого „в справі Історії Церкви в Енциклопедії НТШ", що не є жадними „виясненнями", а в дійсності лише грубо спізненим відкликанням неправди у відношенні до пок. Митрополита, хоч авторові бракує наукової відваги й щирости свою заяву так і назвати і направити тим прилюдно зроблену кривду Небіжчикові й українській науці.

Гіркий посмак має М. Чубатого сучасна „пошана до Глови УАПЦ" — Небіжчика, а його непошана до правдомовности цього ж самого Митрополита за його життя...

Мені не бракувало й не бракує відваги протиставитися цим методам М. Чубатого, і я ось тут бажаю себе, як католика й науковця, відмежувати від них. Я почуваюся до обов'язку в наступній статті подати до прилюдного відома текст джерела М. Чубатого для його клевети на пок. Митрополита та заналізувати його наукову методу при використанні цього джерела, щоб наша суспільність могла сама тепер рішити: де правда.

(Продовження буде).

● Бувший губернатор Чарлз Едісон погодився бути головою нової організації, що називається „Американці за Американську Акцію". Початок цієї організації лежить в тому комітеті, який зібрав був три мільйони підписів проти догани сенаторові Джозефові МекКарті. Цей комітет очолював емеритований контрадмірал Джан Дж. Кроммелін. Нова організація мріє про десять мільйонів членів.

● Податкового урядовця Лінарда Гріна з Ню Йорку засуджено за те, що робив фальшиві викази і сам не заплатив податку за 1951 рік. Йому загрожує кара до 11 років тюрми і гривна до 30,000 долярів.

МІСІЯ ХРУЩОВА В ПЕЙПІНҐУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Китаю з Радянським Союзом і країнами народної демократії зростає і розвивається з кожним днем завдяки безустанно зростаючому співробітництву і взаємній допомозі".

Наприкінці промови прем'єр комуністичного Китаю знову повернувся до З'єдинених Держав і погрожував, що Формоза (Тайвань) буде „визволена" Він сказав: „В ім'я здійснення єдности нашої країни китайський народ неодмінно визволить Тайвань і повністю завершить об'єднання всієї країни".

З довжелезної промови Хрущова замітніші такі уступи:

„Після розгрому гітлерівських полчищ на Заході і закінчення війни в Европі Радянська Армія прийшла на допомогу китайському народові в його боротьбі проти я п о н ських імперіялістів... Радянський народ завжди глибоко співчував національно-визвольній боротьбі китайського народу проти чужоземних гнобителів, всемірно підтримував її. Радянський уряд ще в 1919 році виклав основи своєї зовнішньої політики щодо Китаю. Він відмовився від усіх привілеїв, захоплених царизмом у Китаї, проголосив політику дружби радянського і китайського народів... В період другої світової війни дружба великих народів СРСР і Китаю була скріплена спільно пролитою кров'ю китайських і радянських бійців у боротьбі проти імперіялістичної Японії. Утворення Китайської Народної Республіки створило сприятливі умови для вічної дружби і всестороннього політичного, економічного і культурного співробітництва між народами Радянського Союзу і Китаю. Непохитною основою для цієї братерської дружби став договір про дружбу, союз і взаємну допомогу, укладений 14 лютого 1950 року між Радянським Союзом і Китайською Народною Республікою... Ось уже п'ять років ідуть пліч-о-пліч народи Радянського Союзу і Китайської Народної Республіки, безкорисливо допомагаючи один одному, і дружба між ними перетворилась в таку могутню силу в справі збереження і зміцнення миру в усьому світі, рівної якій немає і не було в історії людства... Радянський уряд на просьбу уряду Китайської Народної Республіки надав широку допомогу для здійснення плянів економічного будівництва Китаю. До кінця 1959 року Радянський Союз візьме участь у будівництві і реконструкції 141 великого промислового підприємства... Ми не хочемо війни, але якщо імперіялісти, які втратили самовладання, насміляться розв'язати проти нас війну, то імперіялізм зазнає повного краху".

Відносно плянів комуністичного Китаю збройною силою захопити острів Формозу (Тайвань) Хрущов сказав:

„ЗДА всіляко перешкоджають китайському народові повністю відновити територіяльну цілісність своєї Батьківщини, визволити острів Тайвань, законну і невід'ємну частину Китаю... Радянський народ підтримує рішимість китайського народу визволити своїх братів, які ще мучаться в ярмі гоміндапівської кліки на острові Тайвань, ліквідувати зрадницьку банду Чан Кай-ші, що окопалася там... Тайвань буде визволений і возз'єднаний з усією своєю великою країною — Китайською Народною Республікою".

Це становище Хрущова відносно Формози, китайського національного уряду Чіянг Кай-шека і З'єдинених Держав, з'ясоване в його промові в Пейпінґу, цілком підтримує тепер СССР в Об'єднаних Націях.

Відвідини совєтської урядової делеґації під проводом Хрущова в Пейпінґу показують, що нема тепер жадних виглядів на розірвання союзу між СССР і комуністичним Китаєм. І не може бути мови про те, щоб у недалекому майбутньому китайські комуністичні лідери „збунтувалися" проти Москви, як це зробив був Тіто кілька років тому. В інтересі обидвох найбільших тоталітарних комуністичних держав — стояти якнайтісніше в одному фронті проти західнього демократичного світу.

А. Б.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

● ПОВІДОМЛЕННЯ ●

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
11½ Вест 26 вул., Н.Й., Н.Й.

В суботу, 12. лютого 1955 р., о 3. год. дня в приміщенні УВАН у США відбудеться

ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ УВАН у США для Дослідів над Пореволюційною Україною.

Доповідь ЮРІЯ ДИВНИЧА: ВСЕІМПЕРЦІ (Фрагмент із історії української політичної думки).

Вхід вільний.

Керівництво Комісії.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
302 W. 13th St., New York City
СУБОТА, 12. ЛЮТОГО 1955

5-7 веч.: Мовно-літературно-мистецький семінар УУ—професори: Д. Горняткевич, К. Кисілевський, В. Лев.

7-8 веч. засідання Економічної Комісії з доповіддю інж. екон. М. Млакового на тему: „Як добувається золото на Колимі?"

Гостям раді!

ПОЖЕРТВИ НА „КОЛЯДУ" 1955 Р.

зложені у ЗУАДКомітеті за першу декаду січня 1955 р.

Українська Громада, Лудлов, Масс., **$106.** (Переслав В. Оренчук).

Пласт, Ню Йорк Сіті, **$25.** (Переслала Рома Скоробогатий)

Збірка у Форт Вейн, Інд., листа ч. 7723, **$22.50.** (Зібрав і переслав Й. О. Горняткевич). Імена окремих жертводавців будуть вміщені в місячному звіті за січень.

По $20 зложили: Бортник Т., Нюарк, Н.Дж.; Крупа Тимофій, Вашингтон, Д. К.

По $15: Банах Олексій М.Д., Нюберрі, Міш.

По $11: У.Н.С. Відд. ч. 161, збіркова листа , 6409, Амбридж, Па.; Іван Гриценко, Бруклин, Н. Й.

По $10.50: Коляда-збірка в Клівленді. (Колядники: Пластуни учні 6-ої і 3-ої кл. Юрко і Андрійко Попель та Андрійко А. Зварун).

По $10: Бабюк Теодор, Нюарк, Н. Дж.; Берків Микола з дружиною; Войтків Онуфрій, Ню Йорк Сіті; Кифор Іван, Ню Йорк Сіті; Ленчук Л., Елмгорст, Л. Ай., Н. Й.; Лотоцький Де Велігост В., Флошінг, Н. Й.; Лузецький Яків, Филаделфія, Па.; Іванюк Валентина, Ричмонд Гіл, Н. Й.; Матлак Юрій, Филаделфія, Па.; Пшеничний Іван і Олександра, Мінеаполіс, Мін.; Смик Роман-Петро, М.Д., Брейдвуд, Ілл.; Тріщук Ілько, Рачестер, Н. Й.; Швайка Юхим, Шікаго, Ілл.; Шкрумеляк Михайло, Милфорд, Інд.

По $8: Мушкевич Омелян, Іст Четем, Н. Й.

По $7: Дмитро Мачалаба, Олександра Мачалаба, Зеновія Ярош, всі з Клівленд, Огайо.

По $6: Роніш Володимир, Н. Й. Сіті; Стиран С., Пітсфілд, Масс.

По $5: Антонів Олекса, Филаделфія, Па.; Артимишин Богдан, Филаделфія; Баглай Ярослав, Филаделфія; Білан Олександер, Филаделфія; Білецький В., М.Д., Баррон, Віс.; Боруцький Микола, Елмвуд Парк, Ілл.; Грабар Степан, Перт Амбой, Н Дж.; Даценко Филип, Н. Й. Сіті; Дацишак Анна, Рачестер, Н. Й.; Демків Іван, Н. Й. Сіті; Захарчишин Анна, Вайнленд, Н Дж.; Зінчин Юстина, Рачестер, Н. Й.; Зварич Ксенія, Н. Й. Сіті, Каплистий Макар, Мінеаполіс, Мін.; Карпяк М. В., Клівленд, О.; Вч. О. І. Кіндзерявий-Пастухів, В. Бейбилон, Н. Й.; Колодяжний Т., Мінеаполіс, Мін.; Колпак Микола, Провіденс, Р. Ай.; Косміна М., Толідо, О.; Коман Іван, Бофало, Н. Й.; Куліш В., Іст Медов; Кульматицький Іван, Толідо, О.; Курило Анна, Бруклин, Н. Й.; Луговий М., Шікаго, Ілл.; Мандзя Петро, Аллентавн, Па.; Мезецький Дмитро, Толідо, О.; Ничипоренко Степан, Трентон, Н. Дж.; Новосад Олександер, Бофало, Н. Й.; Облещук Лука, Аллентавн, Па.; Оришк І., Бруклин, Н. Й.; Пендзей Степан, Гаверфорд, Па.; Полєгонький Іван, Н. Й. Сіті; Попович Теофіль, Балтимор, Мд.; Плешкан М., Нюарк, Н. Дж.; Процик Микола, Н. Й. Сіті; Рожанковський Теодор, Гудсон, Н. Й.; Розум Г., Филаделфія; Самосій Карпо, Трентон, Н. Дж.; Самсон Павло, Н. Й. Сіті; Семаковський Теодор, Ла Канада, Каліф.; Скальська Марія, Н. Й. Сіті; Солиха Михайло, Н. Й. Сіті; Спаніків Федір, Спрингфілд, Ореґ.; Стефанів Марія, Натлей, Н. Дж.; Стожик Євген, Ню Оксфорд, Па.; Тарабас Михайло, Бофало, Н.Й.; Тритяк Осип, Филаделфія; Чухрій П., Шікаго, Ілл.; Шандрушкевич К., Піксвил, Н. Й.; Шумський М., Бифало, Н. Й.; Яремчук Іван, Н. Й. Сіті.

По $4: Масний Іван, Филаделфія, Па.; Сиванич Іван, Петерсон, Н. Дж.

По $3: Буско А., Фултон, Н. Й.; Возняк Іван, Вудставн, Н. Дж.; Голюка Євген, Н. Й. Сіті; Калитовський Теодор і Марія, Бофало, Н. Й.; Коляр Тома, Теривил, Конн.; Кречак Зенон, Гемтремк, Міш.; Медик Филип, Перу, Інд.; Федорів Василь, Бруклин, Н. Й.; Черевко В., Йонкерс, Н. Й.; Гловяк Михайло, Айова Сіті, Айова; Тарадайка Антін, Перу, Інд.

По $2.50: Алексевич Микола, Филаделфія; Цісик Зенон, Филаделфія.

По $2: Венке Василь, Нюарк, Н. Дж.; Дідик Андрій, Шікаго, Ілл.; Козак Дмитро, Балтимор, Мд.; Коршеляк Іван, Пітсбурґ, Па.; Коцур Іван, Шікаго, Ілл.; Лібович Семен, Н. Й. Сіті; Паричук Марта, Лафайет, Н Дж.; Романюк Яків, Н. Й. Сіті; Терещенко А., Бруклин, Н. Й.; Химяк Петро, Шікаго, Ілл.; Харчук Степан, Мінеаполіс, Мін.; Васараб Володимир, Бофало, Н. Й.; Вачинський Володимир, Бостон, Масс.; Герич В., Квінс Віледж, Н. Й.; Елеконіч В., Толідо, О.; Зьонкевич Павло, Долідо, О.; Кемпбел Галина, Шікаго, Ілл.; Осінчук Ілля, М.Д., Олін, Н. Й.; Рубльовська Ліда; Свистун Михайло, Клівленд, О.; Чабан Е., Сан Франсиско, Кал.

На $1: Будняк П., Перт Амбой, Н. Дж.; Вишиваний Іван, Н. Й. Сіті; Гавриляк Стефан, Толідо, О.; Йова А., Дітройт, Міш.; Когуський Василь, Н. Белмор, Н. Й.; Козак Василь, Филаделфія; Микетин Гринько, Н. Й. Сіті; Осташ В., Елмайра, Н. Й.; Павлюк Василь, Бофало, Н. Й.; Павшак О., Бофало, Н. Й.; Полянський Іван, Н. Й. Сіті; Скакун Василь, Н. Й. Сіті.; Соневицький Юліян, Гейнсвил, Джорджія; Футерко Михайло, Рівергед, Н. Й.; Швець Василь, Вашинґтон, Д. К.; Швець Ігор, Джеферсон, Віс.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Ювілей Усусусів.

В неділю, дня 9 січня 1955 р. пополудні в залі Українського Народного Дому в Дітройті відбувся Ювілей Сороkліття Збройного Виступу Українських Січових Стрільців.

Сцена, яку оформив наш мистець Е. Козак, і яка представляла УСС-ів в боях на тлі великого тризуба і напису 1914 — СУС — 1954, приковувала очі глядачів.

Програма складалася з трьох частин. Американський державний гимн відограла знана на терені Дітройту піяністка п. Ірина Решетилович. В першій частині програми виступили: п. Орест Кавка, який віддеклямував „Молитву УСС-ів на чужині" М. Угрина-Безгрішного; чоловічий хор „Боян" під управою п. Я. Филипова відспівав одну колядку і пісню Ф. Колесси „В горах грім гуде"...; п. Стефанія Демрей, тут роджена українка, своїм милим голосом насолоджувала публіку піснями: „О, ще не всі умерли жалі" Я. Степового, „Ой, казала мати та не банувати" М. Гайворонського і „Січ іде"... Я. Ярославенка. Акампаніювала п. Ірина Решетилович; Фр. Липецький — Усусус і голова Ювілейного Комітету — в свойому „Слові про Усусусів" представив коротко історію постання УСС-ів та їх боїв, підкресливши, що в боях за гору Маківку УСС-и здобули собі безсмертну славу, якої не може підважити ніякий „всезнайко", а з леґенди про Усусусів зроджуються і зроджуватимуться нові борці, які своєю кров'ю принесуть нашій Вітчині — Україні остаточне визволення.

В другій частині програми п. Євгенія Юрків з чуттям віддеклямувала вірш О. Лятуринської „У дні героїв"; ред. Михайло Бажанський, голова місцевого Літературно-Мистецького Клюбу і справжній мистець живого слова, виголосив глибоко-змістовний реферат п. н. „Стрілецька Муза"; п. Ігор Шалаута, здібний деклятор, віддеклямував В. Пачовського „Упавшим Стрільцям", а під кінець чоловічий хор „Боян" під управою п. Я. Филипова відспівав пісні: „Вис буря" І. Недільського, „Тьох, тьох"... і в'язанку стрілецьких пісень Михайла Гайворонського.

Третю частину програми виповнила інсценізація „Поеми про стрілецьку шапку" А. Курдидика. Режисерувала п-ні Святослава Березовська, яка присвятила багато часу на те, щоб інсценізація випала якнайкраще. І це їй вповні вдалося. В інсценізації брали участь такі пластунки і пластуни: Христя Березовська, Зеня Волощук, Христя Годів, Богданка Іванець, Марта Мілянич, Леся Сявалко, Калина Ткачук, Галя Цісарук, Юрій Бойчук, Юрій Годів і Ігор Іваницький. Ювілей закінчено українським національним гимном.

Деякі моменти ювілею сфільмував гість з Клівленду, сотник УСС-ів Ж. Олексин.

Треба признати, що Ювілей пройшов з повним успіхом.

Т. Л.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність", відд. 163, відбудуться 13. лютого, в Домі Горожан, 847 N. Franklin St., в 1-ій год. попол. Проситься всіх членів бути на означений час. На річних зборах вибрано слідуючу управу: М. Лешак, предс.; П. Мельник, заст.; С. Филик, рек. секр.; І. Потучко, фін. секр.; М. Паранич, заст. До конт. комісії ввійшли: С. Гвіздь, М. Наконечний.

ІРВІНҐТОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, відд. 490, відбудуться в суботу, 12. лютого, в год. 7:30 веч., в залі укр. пресвітерської церкви, 36 Harrison Place. На річних зборах вибрано новий уряд на 1955 рік: О. Паньків, предс.; Е. Пасічник, заст.; О. Чорномаз, сек.; Л. Горман, кас.; Ф. Салюк, заст. секр.; І. Клотц, Ф. Салюк, контрольори.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Б-во св. Василія, відд. 161, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 12-го лютого, о 7-ій год. веч., в залі при 600 Glenwood Ave. Обов'язком всіх членів бути на зборах. — К. Кудрік, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Б-во св. Стефана, відд. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, в год. 12:30 попол., в Домі Відд. УНСоюзу, 841 N. Western Ave. На річних зборах 9. січня вибрано управу на 1955 р.: Ф. Васильовський, предс.; М. Цісовський, заст.; Т. Шпікула, фін. секр.; С. Коцелко, рек. сек.; І. Михальцевич, кас.; контр. комісія: адв. Р. Смук, Д. Німилович і М. Канюк; опікуни хворих: А. Фіца, В. Бацвин і М. Коваль; тростіси: О. Дутчак і Й. Олійник; прапорщики: М. Дикий і М. Стецко; дверник В. Лучків.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Б-во св. о. Николая, відд. 276, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 13-го лютого о год. 2-ій попол. Проситься всіх членів прибути на означений час точно, привезти нових членів, а уряд радо впише до Братства. — М. Шибінський, предс.; П. Білик, фін. секр-кас.; С. Іваницький, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира, відд. 130, відбудуться в суботу, 12-го лютого, о год. 8-ій веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 Іст 7. вул. Проситься прибути на означений час і вирівняти свої залеглості. — І. Малець.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Зоря, відд. 69, відбудуться в суботу, 12. лютого, о 8 год. веч., в церковній залі св. Юрія, галя ч. 5, 33 Іст 7 вул. Повідомляємо всіх членів, що на річних зборах минулого місяця вибрано уряд на 1955: Н. Ковальчик, предс.; М. Дворян, заст.; М. Ликтей, секр.; І. Різник, заст.; І. Мартинець, кас.; Й. Забавчук, заст.; І. Приймак і М. Дворян, контрольори; С. Назаревич і Й. Забавчук, тростіси; І. Приймак і М. Дворян, опікуни хворих; П. Савчук і В. Данчук, до прапорів. Збори Т-ва Зоря будуть що друга субота по першім. Адреса секр.: Michael Lyktey, 35-10 35 St., Astoria, L. I., N. Y.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. Ап. Петра й Павла відд. 102, відбудуться в неділю, 13. лютого, зараз по співаній Сл. Божій, в церковній залі, 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці, відд. 320, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, о год. 2-ій попол., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. — Д. Пісецький, пр.; І. Малко, секр.

✝

Наспіла до нас жорстока вістка, що в далекому Сибірі на засланні переслідуваний і замучений за свою Рідну Церкву і Батьківщину відійшов на віки в дні 15-го листопада 1954 року на 75-му році життя наш Найдорожчий і Незабутній Батько і Дідо

ОТЕЦЬ СОВІТНИК

ІВАН СКОРОБОГАТИЙ

бувший Катехит Жидачева і Парох Цуциловець, Жидачівського повіту.

ПАНАХИДА

за спокій душі Покійного відправиться в каплиці греко-катол. Церкви св. Юра при 7-ій вул. в НЮ ЙОРКУ 13-го ЛЮТОГО 1955 по Службі Божій (год. 11) на яку запрошують Рідню, Приятелів і Знайомих

Горем прибиті Сини **РОМАН** з дружиною
та внучки — **РОМА і ТАМАРА.**

✝

Ділимося сумною вісткою, що дня 7-го лютого 1955 р. помер нагло у Филаделфії

ВАСИЛЬ ДЮГ

Покійний родився 2-го серпня 1889 р. в Слобідці Рихтецькій, Велика Україна. Будучи молодим, Покійний в ранзі сотника боровся за волю України в рядах Української Армії під проводом Симона Петлюри. Попавши в польський полон був вивезений в глиб Польщі. Після перебуття каторжних робіт в полоні, Покійний шукаючи нового місця осідку оселився в Каліші, Польща. Своєю спритністю і безупинною працею доробився промислового варстату, де дав змогу працювати і заробляти на життя подібним виґнанцям, як він сам. Але по постійній перешкоді зі сторони поляків мусів залишати все і шукати місця між українцями, де міг заспокоїти біль душі й підірване здоров'я. Переселився до Трускавця, Зах. Україна і з приходом большевиків 1939 р. мусів втікати на захід. На тяжких роботах перебував 6 років аж до визволення американською армією.

Після перебуття таборового життя, 1949 р. прибув на вільну американську землю. Але підірване здоров'я не дало йому натішитися волею і свободою американської землі.

Залишив в смутку жінку Теодору, трьох синів Богдана, Олега, Ігоря і три невістки.

Тіло Покійного буде спочивати в четвер, 10-го лютого, в заведенні М. Насевичів Норт Іст ріг Франклін і Бравн вул.

Похорон відбудеться в п'ятницю, 11-го лютого, о год. 9-ій рано з катедри св. Володимира, Germantown Ave. і Berks Street, Philadelphia, Pa.

Знайомих і Приятелів запрошує на похорон горем прибита **РОДИНА.**

В річницю трагічної смерти визначного громадсько-політичного діяча, члена ЦК УРДП та голови ДОБРУС-у в США

проф. Івана Варфоломієвича Дубинця

в неділю, 13-го лютого ц.р. в церкві св. Володимира при 14-ій вулиці м. Ню Йорку відбудеться

ПАНАХИДА.

Після панахиди в церковній залі буде поминальний обід, на якому виступлять із словом-споминами: проф. Микола Смолянський та визначний публіцист (земляк небіжчика) Юрій Дивнич.

Друзів небіжчика, земляків і всіх бажаючих запрошуємо на панахиду та поминальний обід.

Відділ ОУРДП та філія ДОБРУС-у м. Ню Йорку.

В першу річницю смерти

бл. п. сотника **ІВАНА ТИМОФІЙОВИЧА КОРНІЄНКА** (Чепи)

Найдорожчого Мужа, Батька й Дідуся відправиться в суботу, 12. лютого 1955 від год. 10 ранку в укр. православній церкві св. Софії в Шікаґо при 1300 Потамак вул.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ,

про що Рідню, Знайомих і Приятелів повідомляє

Дружина—Сини.

• РОЗШУКИ •

50 ДОЛ ВИНАГОРОДИ
одержить той, хто подасть відомість про **ПАВЛА БАТЮКА** (або Батука), уродженого в Збаражі, Зах. Україна. До 1921 р. жив в Сиракюзах, Н. Й.
Відомості слати до доньки:
JOZIA KAPKA
2631 N. Franklin Street,
Philadelphia 33, Pa.

Андрій Семенович шукає свого вуйка **Дмитра СЕМЕНОВИЧА** з села Домашів, пов. Рава Руська, Зах. Україна, який виїхав до Америки самітний ще в рр. 1904 або 1905. Працював у Ню Йорку, де стратив руку в фабриці і отримував пенсію. Хто знає про нього прошу подати вістку до:
Союз Українців Великої Британії, або
IWAN SZCZADYJ
5230 Centre Av., Pittsburgh 32, Pa.

Хто знав би про долю ПЕТРА КОТЮХ, що виїхав 1920 р. до Америки з Волині і перебував в стейті Ню Йорк, відтак у Сан Франсіско. Прошу подати відомості до:
PETRO HNATYK
12 Rhine St., Rochester 5, N. Y.

Пошукую Дочок з Родини МИЦАК з села Бусовиська, повіт Старий Самбір. Маю листа для Вас від Вашої сестри Катрусі. Хто знав би їх адресу або вони самі прошу голоситись до мене.
ВАСИЛЬ ГОЛОВЧАК
949 N. Marshall Street,
Philadelphia 23, Pa.

ТАРЗАН, ч. 3411. Туго натягнуті шнурки.

Сформувавши солідну фалангу впоперек великої залі, Рамбулі лучники наставили свої луки. Жорстокий сміх поточився вздовж лінії.

У смертельному жаху невдаха Герріґен спостерігав, як лучники натягали луки.

„Це не є спортовці", — думав він...

— „Це мої кати!" — усвідомив собі він. — Лучники! — гукнув Рамбул. — Готово...

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ЗАКОНУ ПРО ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів більшістю 394 до 4-ох голосів прийняла законопроєкт про продовження закону про примусову військову службу на чотири роки, це значить до 1959 року. Цього продовження домагався уряд президента Айзенгавера з огляду на те, що міжнародна ситуація вимагає більших сил ЗДА, а без обов'язку примусової служби не можна б було втримати збройні сили цієї країни на висоті 2,850,000. Проти цього законопроєкту голосували чотири республіканські конґресмени: Н. М. Мейсон, Ю. Л. Бурдік, Клар Е. Гофман і В. Смит. Цей законопроєкт йде тепер до Сенату, де є запевнене його прийняття. Палата Репрезентантів прийняла в цьому законопроєкті такі поправки: 1. Затримати також і всі ті привілеї, якими користувалися вояки досі, щоб родина покликаного до військової служби могла діставати місячно від 91.50 до 176.90 доляра. 2. Ті юнаки, які зголосяться до служби в Крайовій Ґвардії перед 18½ року, і служитимуть в ній до 26 року, не будуть покликувані до обов'язкової військової служби. (Тепер їх можуть кликати до війська аж до 35 року життя). 3. Сільсько-господарські фахівці зможуть бути звільнені від обов'язкової військової служби навіть тоді, коли працюватимуть при такому продукті, якого є надвишка. 4. Коли поборова комісія не признає когось здібним до військової служби до 26 року життя, то той юнак звільнений від обов'язку військової служби після 26 року. (Досі його могли кликати до військової служби до 35 року життя).

Дорадник армії Адамс зрезиґнував із свого становища

Вашинґтон. — Дорадник армії Джан Дж. Адамс, який був одною з головних осіб у спорі між армією і сенатором Джозефом МекКарті, зрезиґнував із свого становища. Секретар армії Роберт Т. Стівенс прийняв цю резиґнацію, яка обов'язує з 31 березнем цього року. Досі кілька разів поширювалися поголоски про уступлення Адамса і Стівенса. Сенатор Чарлз Е. Поттер домагався, щоб Адамс і Стівенс залишили свої пости, бо громадянство втратило довір'я до них. Секретар армії Стівенс дякував Адамсові за льояльну і постійну підтримку. Сенатор МекКарті не хотів дати в цій справі жадного вияснення, кажучи, що треба б ще внести й прийняти кілька інших резиґнацій. Демократичний голова Сенатської Постійної Слідчої Підкомісії Джан Л. МекКлеллен заявив, що його підкомісія покличе на переслухання Адамса в справі почесного звільнення з військової служби майора-лікаря Ірвінґа Пересса.

Віце-президент Ніксон прибув до Гавани

Гавана, Куба. — Віце-президент Ричард М. Ніксон прибув літаком разом із дружиною до столиці Куби Гавани. Його літак спізнився на 65 мінут внаслідок зіпсуття мотору. Разом із президентом полетів і асистент державного секретаря для міжамериканських справ Генрі Ф. Голленд, також із дружиною. Ця подорож подумана президентом Айзенгавером як поїздка доброї волі до країн Середущої Америки, і віце-президент відвідає під час неї такі країни: Кубу, Мехіко, Ґватемалю, Ель Сальвадор, Гондурас, Нікараґву, Коста Ріку, Панаму, Дівичі острови, Пуерто Ріку, Домініканську Республіку і Гаїті. Коли віце-президент висів із літака, його привітали під час тропікальної погоди вистрілами із 19-ох гармат. Після того американських гостей вітали високі представники кубанського уряду: д-р Рафаель Ґуас Інклян — віце-президент Куби, д-р Міґуель Анґель Кампа — міністер закордонних справ та інші, а також американський амбасадор Артур Гарднер. Віце-президент Ніксон відвідає 7 лютого кубанського президента — Андреса Домінґа Моралеса і буде в нього на обіді.

Тефт проти високих митних тариф

Вашингтон. — Конґресмен Чарлз П. Тефт гостро критикував на Конґресовій Комісії Способів і Метод тих конґресменів, які виступають проти зменшення митних тариф від товарів, що прибувають із закордону. Він заявив, що деякі конґресмени готові пожертвувати комуністам Японію, аби не допустити до ЗДА дешевих японських хусток та нитяних виробів. Тефт вказував на те, що Конґрес дав повновласті Айзенгаверові для оборони Формози, але деякі конґресмени не дбають про те, що така велика країна, як Японія, змушена торгувати з комуністичними державами і бути економічно від них залежною, бо „нечулі й зажерливі" люди не хочуть погодитися на зменшення митних тариф від її товарів. „Коли Японія — казав Тефт — змушена буде стати „економічним м'ячем між комуністичними державами, ми втратимо важливіший форпост, як Формоза". Конґресмен запевняв, що американському промислові не загрожує небезпека від Японії, і що ліпше „втратити наші фабрики, що продукують хустки, як втратити Японію". Тефт є головою приватної організації т. зв. Комітету для крайової торговельної політики, який підтримує урядовий законопроєкт про взаємний торговельний договір із закордоном. З республіканців високі мита обстоював конґресмен Деніел А. Рід, а проти нього виступав конґресмен Тефт.

В АМЕРИЦІ

● **Крайовий Пресовий Клюб** у Вашинґтоні вибрав на свого члена уперше в історії цього товариства негра Луїса Р. Лотієра. Цей клюб існує 47 років. За прийняттям Лотієра голосували 377 членів, а проти — 281.

● **Президент Айзенгавер** вибирається на полювання до секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі в Джорджії, де полюватиме на перепелиці. Президент плянує виїхати з Вашинґтону в четвер увечері, а повернутися до столиці в неділю. В полюванні допомагатимуть гончі собаки і заганячі на конях.

● **Іранський шах** відвідав у нюйоркському шпиталі хворого іранського студента, який прибув до ЗДА студіювати адміністрацію підприємств. Студент жалував, що не може бути на прийнятті в честь шаха, і коли шах про це довідався, то відвідав свого хворого земляка в шпиталі.

● **Міський суд** в Брукліні покарав гривною 25 долярів шістьох власників мешкань за те, що тримали в мешканнях більше як по десять ґальонів нафти, якою палять в печах.

● **Віце-президент** Ричард М. Ніксон, конферуючи із кубинськими урядовцями, заявив, що ЗДА допоможуть кубинському народові, зокрема цукром. Ніксон відвідав генерал-майора Ф. Батісту в його приватному маєтку.

● **Тринадцять** нюйоркських учителів програли апеляцію в Найвищобу Суді у Вашинґтоні, в якій протестували проти звільнення їх з праці за те, що відмовились відповідати перед сенатською підкомісією на запитання, чи є вони комуністи.

● **21-річна** дівчина - валійка прибула до ЗДА, щоб впродовж сімох тижнів заохочувати американських туристів відвідати Валію в Англії. В численних валійських колоніях у ЗДА вона гратиме на арфі і співатиме валійських пісень. Вона прибула сюди коштом Британського Туристичного Товариства.

● **Університет** в Торонті збільшив платні своїм професором від 400 до 1,800 долярів. Відтепер професори діставатимуть від 8,000 до 10,000 долярів річно, а найнижчі платні лекторам становитимуть від 3,500 до 5,000 долярів.

Айзенгавер пропонує видати сім більйонів на будову шкіл

Вашингтон. — Президент Айзенгавер вислав до Конґресу звернення, в якому пропонує видати впродовж найближчих трьох років сім більйонів долярів на будову нових будинків для народних шкіл. Ці гроші мали б видавати федеральний уряд, стейтові леґіслятури та місцеві самоуправи. Згідно з президентовим проєктом федеральний уряд мав би подарувати на цю ціль 220 мільйонів долярів та видати позичок на суму 900 мільйонів долярів, щоб допомогти збудувати 300,000 кляcних приміщень. Ця президентова пропозиція йде до демократичного Конґресу. Фахівці від шкільництва в Конґресі заявляють, що цей президентів проєкт важко буде здійснити, бо майже одна четвертина стейтів не має права затягати позички. Президент в своїм зверненні домагається також збільшення платень учителям народних шкіл, бо тим способом можна б заохотити молодь вибирати учительський фах. Айзенгавер сказав у своїм зверненні, що брак учителів —це ще більша небезпека від браку шкільних будинків. Але президент не подав, в який спосіб можна б здійснити цю підвишку учительських платень. Президент підкреслив, мають в першу чергу дбати стейти й окремі громади. Уряд має дати позички в сумі 900 мільйонів долярів на будову нових шкільних будинків. Стейтові аґенції мали б дбати про будову шкільних будинків впродовж найближчих трох років за суму шістьох більйонів долярів. Уряд призначить на цю ціль 220 мільйонів долярів впродовж того самого часу.

Вважають, що уряд платить замало за атомові матеріяли

Вашингтон. — Директор Едісон Компані в Дітройті, Волкер Сіслер, заявив на Спільній Конґресовій Комісії Атомової Енерґії, що уряд пропонує такі низькі ціни за атомові матеріяли, що вони аж ніяк не спонукують приватні фірми будувати атомові фабрики. Згідно з атомовим законом, усі атомові матеріялі, випродукувані приватними фірмами, з огляду на безпеку країни, мають бути продавані урядові. Уряд запропонував приватним фірмам за ці матеріяли ціни на половину нижчі, ніж сподівалися власники фірм. Приватні фірми розраховували, що уряд платитиме за плютоній або уран-233 такі ціни, які покрили б початкові кошти будови фабрик, але Комісія Атомової Енерґії визначила їх на 50 відсотків менше. Тепер приватні фірми не можуть будувати атомові фабрики без допомоги уряду.

„Вето" проти підвишки платні поштовикам

Вашингтон. — Генеральний поштмайстер Артур Е. Соммерфілд заявив на Сенатській Поштовій Комісії, що він рекомендуватиме президентові Айзенгаверові „вето", якщо Конґрес ухвалить більшу підвишку поштовикам як п'ять відсотків. Голова цієї комісії сенатор Олін Джанстон вніс законопроєкт про десятивідсоткову підвишку платні поштовикам. Минулого року президент Айзенгавер поставив вето проти більшої підвишки як п'ять відсотків, бо Конґрес не хотів одночасно підвищити оплати від поштових посилок. Соммерфілд заявив, що тепер „немає жадної політики в поштовому департаменті, і що ніхто з республіканців не інтервеніював у нього в справі затруднювання поштовиків." Асистент генерального поштмайстра Норман Р. Абрамс заявив на цій самій комісії, що департамент пошти не нараджувався з республіканськими партійними організаціями при обсаді становищ.

Комісар іміґрації признає непорядки в уряді

Вашингтон. — Комісар іміґрації, генерал-лейтенант Джозеф М. Свінґ, зізнаючи на Конґресовій Комісії про те, чому досі не депортовано усіх тих чужинців, перебування яких є небажане в цій країні, заявив, що в цьому винні нелема стилізація іміґраційного закону, інтервенції членів Конґресу, а також деякі урядовці Іміґраційного Уряду, хоч і заперечив, що вони робили це з незаконних спонук. Під час переслухання відбулася гостра виміна думок між головою комісії Френсісом Е. Волтером і генералом Свінґом, коли Волтер сказав: „Це не армія, пане генерале. Ви представляєте достатній довід на те, що безглуздям є призначати генералів на цивільні становища". Досі не депортовано багатьох небажаних чужинців, хоч Конґрес відмовився ухвалити для них закон про дозвіл на перебування в ЗДА.

Труднощі в американсько-канадійських відносинах

Вашингтон. — На конференції, на якій обговорювано справу американсько-канадійських відносин, канадійський міністер крайового здоров'я і добродійности, Пол Мартин, сказав, що труднощі між цими двома країнами виринули через те, що „ваш уряд бажає мати волю накладати великі обмеження на привіз сільсько-господарських продуктів із Канади". Мартин заявив, що він не недоцінює цієї справи, яка є джерелом багатьох поважних труднощів. Голова Комісії Закордонних Відносин Джан Нейсон вважає, що Канада краще розв'язала справу льояльности федеральних урядовців і безпеки, як це зроблено в ЗДА. Конференція старалася вирівнати всі ті розходження, які існують між ЗДА і Канадою.

Літак, що піднімається і приземлюється як гелікоптер

Ню Йорк, Н. Й. Корпорація Белл Еркрафт випробувала турбомоторовий літак, який може підійматися і приземлюватися вертикально. Цей малий двомоторовий літак не потребує розгонової доріжки, бо підіймається при допомозі окремого турбінового мотора, а потім, вилучивши цей мотор, летить горизонтально, як звичайний літак типу „Супер Сейбер". Кілька днів тому Еркрафт в Глен Рідел, Па., випробувала подібний літак, який має ротори при своїх крилах, що дозволяють йому підійматися вгору і приземлюватися, як гелікоптер. Фірма МекДоннелл Еркрафт має також подібний літак, який підноситься при допомозі ротора, а звичайний пропелер дає йому можливість летіти вперед. Представник фірми Белл Еркрафт заявив, що цей новий осяг в авіяції дасть можливість літакам приземлюватися на випадок потреби на кожному місці, а не шукати летовища.

Наймолодший український інженер

Ню Йорк. — Борис Євген Левицький, син інж. Романа і Євгенії Левицьких з Бронксу, Ню Йорк, закінчив цими днями інженерські студії у Сіти Каледж в Ню Йорку, де отримав диплом ВСЕ. Борис Левицький був наймолодшим між всіми своїми товаришами, бо скінчив щойно 20 років. Родина панства Левицьких приїхала сім років тому до Америки і всі її члени належать до Українського Народного Союзу, Відділ „Дністер" в Ню Йорку.

ВІДЗНАЧЕННЯ МОЛОДОГО УКРАЇНЦЯ

Наш молодий земляк, студент нюйоркського міського каледжу для стосованого мистецтва і знання, п. Роман Сенечко, син відомих українських громадян з Перемишля і тепер мешканець Брукліну, закінчив у січні відділ механічної технології в цьому каледжі здобувши за свої вийнятикові поступи у студіях пам'яткове відзначення ім. Нідем-Боша — „The Needham-Bosch Memorial Trophy".

Ніколай Булґанін — наступник Маленкова

Москва. — Наступник Ґеорґія Маленкова, маршал Ніколай Булґанін не є направді військовою людиною і дійшов до свого титулу виключно завдяки останній війні та ласці Сталіна. Тому він має опінію „політичного маршала", щось ніби „політкома" для догляду за льояльністю совєтських збройних сил. Булґанін народився 1895 року (має 60-ий рік) в родині робітника і після вибуху Жовтневої революції служив у ЧеКа, звідки перейшов на офіційну працю в Московському Совєті. Незабаром став його головою, виконуючи фактично функції посадника Москви. За його урядування побудовано в Москві підземку, яку враховано в особисту заслугу Булґанінові. В 1938 році став головою Державного Банку з ступнем міністра, а за рік — членом Центрального Комітету Комуністичної партії СССР. Його військова кар'єра датується від 1943-го року, коли гітлерівські війська підійшли під Москву. Тоді він видав відозву до населення совєтської столиці й переводив його мобілізацію для оборони міста. Коли оборона скінчилася перемогою, Сталін в нагороду дав йому титул генерал-поручника, а з кінцем війни — маршала. Коли Сталін зрікся становища військового міністра, на своє місце призначив він Булґаніна. Після смерти Сталіна Булґанін — один із віце-прем'єрів. На останній параді в роковини Жовтневої революції в Москві він був головним промовцем і заявив, що „ми не хочемо війни", але, мовляв, „совєтський нарід готовий відбити аґресію".

„БАЧУ ЯСНО СВОЮ ВИНУ..."

ТЕКСТ ЗАЯВИ МАЛЄНКОВА ПРО ЙОГО РЕЗИҐНАЦІЮ З ПОСТУ ГОЛОВИ РАДИ МІНІСТРІВ

Москва. — „До голови спільного засідання Союзної Ради і Ради Національностей. Прошу вас подати до відома Верховної Ради СССР мою просьбу звільнити мене з посту голови Ради Міністрів СССР. Моя просьба повинна бути поділовому обміркована з уваги на конечність скріпити силу проводу в Раді Міністрів і потребу мати на пості голови Ради Міністрів іншого товариша з більшим досвідом у державній праці. Я бачу ясно, що при виконуванні складних і відповідальних обов'язків голови Ради Міністрів, на мене впливав неґативно мій недостатній досвід у низовій праці і те, що я не мав нагоди переводити в міністерствах чи в деяких економічних установах безпосереднього нагляду над окремими ділянками національного господарства. Вважаю також за свій обов'язок ствердити в цій своїй заяві, що тепер, коли Комуністична партія Совєтського Союзу й робітники нашої країни докладають всіх зусиль для якнайбільшого розвитку сільського господарства, я бачу особливо ясно свою вину і відповідальність за незадовольний стан сільського господарства, тим більше, що на протязі ряду років на мені лежав обов'язок контролювати й керувати центральними господарськими установами та працею місцевих адміністраційних і партійних організацій в галузі сільського господарства.

Комуністична партія, з ініціятиви й під проводом Центрального Комітету КПСС, вже виготовила й перевела в життя ряд далекосяжних заходів, щоб поліпшити стан сільського господарства. Серед цих важливих заходів є реформа сільсько - господарського оподаткування, про яке треба тут зазначити, що його намічено з ініціявити і згідно з пропозиціями Центрального Комітету КПСС. Тепер видно яскраво, яку велику ролю грала ця реформу в заходах над розвитком сільського господарства. Тепер, як відомо, з ініціятиви і під проводом Центрального Комітету комуністичної партії Совєтського Союзу тиготовлено загальну програму, щоб надолужити те, що загаяно в сільському господарстві і що треба якнайшвидше розвинути. Ця програма засновується на єдино правильному принципі: дальший розвиток всіх ділянок важкої промисловости. Тільки здійснення цієї програми створить необхідні передумови для дійсного зростання виробництва в усіх основних ділянках для широкого вжитку.

Треба очікувати того, що різні буржуазні гістеричні спліткарі заметушаться в своїй наклепницькій інтенції викривити мою заяву і самий факт мого звільнення з посту голови Ради Міністрів СССР, але ми, комуністи й совєтський нарід, будемо іґнорувати ці брехні й наклепи. Інтереси батьківщини, народу й комуністичної партії стоять вище за все для кожного з нас. Висловлюючи просьбу про звільнення мене з посту голови Ради Міністрів СССР, хочу запевнити Верховну Раду, що на новолу становищі, яке припаде мені, я буду, під проводом Центрального Комітету комуністичної партії СССР, одностайної в своїй єдності й солідарності, і совєтського уряду, виконувати свої обов'язки і функції у глибокому почутті своєї повинности". Голова Ради Міністрів СССР, Ґеорґій Маленков".

Скинення Маленкова заскочило всіх „депутатів" і закордонних дипломатів

Москва. — Спільне засідання Союзного Совєта і Совєта Національностей розпочалося у великій Залі в Кремлі, у вівторок о год. 1-ій попол., себто о год. 8 вечора нашого часу. На самому початку засідання голова Союзного Совєту, Александер Волков, відчитав листа Маленкова із заявою про його резиґнацію з становища голови ради міністрів СССР. Цей лист викликав величезне здивування. Всі „депутати", а також члени дипломатичного корпусу, що сиділи в дипломатичній льожі, застигли, наче від несподіваного удару грому, і звернули погляди на Маленкова, який сидів мовчки, з непорушним виразом на товстому обличчі, поміж дев'ятьма членами Секретаріяту Комуністичної Партії Совєтського Союзу. Після відчитання заяви Маленкова, в смертельній тиші, прем'єр Російської СФСР, Пузанов, встав і „запропонував" прийняти резиґнацію Маленкова, на що всі „депутати" мовчки піднесли руки. Після того засідання відложено до 4 год. по пол. Коли воно відкрилось, то на внесення Хрущова новим головою уряду „призначено" маршала Ніколая Булґаніна.

В колах закордонних дипломатів звертають увагу, що це вперше в історії большевицької держави її прем'єр „резиґнував". Перші коментарі на цю подію були такі: Маленков „добровільно зрезиґнував" програвши боротьбу за владу, яка точилася серед кремлівських вельмож з першого ж дня після смерти Сталіна. Припускають, що безпосередньою причиною „резиґнації" стала вимога Хрущова пересунути всю увагу знову на важку промисловість і воєнну продукцію, всупереч проголошеній Маленковим політиці розвитку промисловости, що продукує товари першої потреби.

Закінчується евакуація Тачену

Тайпей. — У вівторок до год. 4-ої по пол. евакуйовано вже всіх цивільних мешканців з острова Горішнього Тачену й розпочато евакуювати їх з Долішнього Тачену. Перевезено до того часу 7,100 осіб, чоловіків, жінок і дітей, в тому числі також чимало хворих. Військове командування національ-китайської армії видало наказ про евакуацію також національ-китайського військового ґарнізону на острові Тачен, себто коло 10,000 реґулярного війська й коло 5,000 добре озброєних добровільців-партизанів. Евакуація переходить в повному порядку, без найменшого інциденту. Комуністична прибережна артилерія, зосереджена на китайському суходолі заледве за 8 миль від Тачену, весь час мовчить, не показався теж ні один комуністичний літак. Преса признає, що події в Москві притьмарили далекосхідній конфлікт довкола справи Формози й не присвячує вже йому уваги, задовольняючись вісткою, що комуністи не спровокували — бодай покищо — війни.

МОЛОТОВ ЗНОВУ ПОГРОЖУЄ АМЕРИЦІ

ТВЕРДИТЬ, ЩО СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПЕРЕВИЩУЄ ЗДА АТОМОВОЮ І ВОДНЕВОЮ ЗБРОЄЮ. — ПОВТОРЯЄ ДАВНІ ОБВИНУВАЧЕННЯ Й ПОГРОЗИ

Москва. — Коли після коротенької промови Нікіти Хрущова з „пропозицією" призначити Булґаніна прем'єром на місце Маленкова, переведено впродовж 5 хв. ту зміну, — першим в дебаті Верховного Совєту забрав слово міністер закордонних справ СССР Вячеслав Молотов. У довгій промові на тему міжнародної ситуації і закордонної політики Сов. Союзу, Молотов вказав на ті зміни, які зайшли у світі після першої і після другої світової війни, вказавши, як спершу Совєтський Союз прийшов на зміну царській Росії, як покищо єдина комуністична держава, та як потім, після другої світової війни, майже половина населення Европи, коло 300 мільйонів людей „вступили на шлях соціялізму і демократії". У проводі тих „соціялістичних" держав стоїть Совєтський Союз, „або, вірніше кажучи", поправився Молотов, Совєтський Союз і комуністичний Китай. Основною нотою цілої довгої промови Молотова було підкреслювання теперішньої сили Сов. Союзу. Вона, мовляв, цілком дорівнює, а навіть перевищує силу З'єдинених Держав, при чому він твердив, що вороги СССР знову помилилися, коли рахували, що большевики збудують водневу бомбу щойно за 15 років: „совєтський нарід", мовляв, здобув в цій ділянці такі осяги, що „З'єдинені Держави опинилися позаду". Молотов знову атакував по давньому Паризький договір. Він заявив, що коли б не прийшло до ратифікації того договору, то Москва готова запропонувати, щоб з Австрії забрано всі чужі війська негайно, ще перед підписанням австрійського мирового договору. Коли ж Паризький договір про озброєння Західньої Німеччини буде ратифікований, то Москва створить сильний військовий бльок всіх „загрожених" держав, себто СССР і його сателітів. „Можете бути певні — чванькувато заявив Молотов — що ми не зупинимось в обличчі того нового факту". Зрештою, у промові Молотова не було нічого такого, чого він і інші совєтські вельможі не казали вже раніше, стараючись залякати вільний світ та перетягти на свою сторону тих, які вагаються в справі Паризького договору і держави Азії й Африки.

Маленков прислухувався промові Молотова, сидючи поруч Хрущова, між членами Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу.

Совєти хочуть ще одної міжнародної конференції

Москва. — Вислідом трьох нарад, що їх мав англійський амбасадор в Лондоні, сер Вільям Гайтер, з Молотовим наприкінці січня й на початку цього місяця лютого, була совєтська концепція нової міжнародної конференції для справ Далекого Сходу, на якій не було б представників національного Китаю, але на якій був би комуністичний Китай. Молотов годиться, щоб така конференція відбулася в Ню Делі чи іншому місті Індії. Це є давня амбіція індійського прем'єра Неру відіграти ролю миротворця на Далекому Сході і він не заперечує поглядові, що знає найкраще комуністичний Китай і має найбільший вплив на Чу Ен-лая. І він і його репрезентант в ОН Крішна Мену, ворожий З'єдиненим Державам, давно стоять на становищі, що весь клопіт на Далекому Сході походить від підтримування Америкою Чіянґ Кай-шека та що вже давно комуністичний Китай повинен мати місце в Об'єднаних Націях. Тому вони підтримують Молотова в тому, щоб у далекосхідній конференції не було національного Китаю, ціною якого якраз мало б прийти „замирення". Однак всі здають собі справу з того, що: 1) Вашинґтон не хоче конференції за зразком конференцій у справі Кореї і Індо-Китаю, будучи невдоволеним із їх висліду і побоюючись, що така нова конференція закінчиться знову фактичною поразкою американської політики, 2) Вашинґтон рішуче не погодиться на ніяку далекосхідню конференцію без участи національного Китаю, 3) після відмови комуністичного Китаю від участи в Раді Безпеки тому, що там засідає національний Китай, комуністичний Китай не погодиться на участь представників Чіянґ Кай-шека за одним столом.

Дальші угодівські пляни Англії

Лондон. — Нав'язуючи до признання, що його міністер Іден зробив у палаті громад про те, що прибережні острови Матсу і Квімой безперечно належать до Китаю, опозиційні соціялістичні посли наполягали на тому, щоб Іден пішов ще крок далі і признав, що комуністичний Китай має слушне право на ці два прибережні острови. Іден все таки, на велике пересердя соціялістичної опозиції, не дав себе змусити до такої заяви, заявивши, що він „ще не готов до заяви в цій справі". Ще більш розгнівала опозицію заява Ідена на запит чи Англія підтримувала б Австралію і Нову Зеляндію, якби вони опинились у далекосхідній війні в бльоку з Америкою. Іден відповів, що він не уявляє ситуації, коли Англія могла б стояти осторонь війни, в якій були б заанґажовані два члени Коммонвелту. Проте назагал уважається, що не тільки англійською опозиційною, але й офіційною концепцією є „мирно очистити" острови Квімой і Матсу, так само, як це сталося з Таченом, і „звернути" їх комуністичному Китаєві, при чому англійський уряд переконаний, що це була б ціна за „тихе проголошення" перемир'я в протоці Формози.

Камбоджа висловить довіря королеві

Фномпенг. — Пів мільйона населення Камбоджі, одної з трьох країн Індо-Китаю, покликано висловитись у плебісциті, чи воно має довір'я до теперішнього свого короля Нородома Шіганока. Питання, на яке виборці мають дати ствердливу або заперечливу відповідь, звучить так: „Чи я, король Нородом Шіганок, дотримав своєї обіцянки дати вам повну самостійність?" Плебісцит триватиме три дні, починаючи з понеділка 7-го лютого. Думають, що населення у величезній більшості дасть ствердливу відповідь. Король Камбоджі розпочав був з французами боротьбу за політичну незалежність в червні 1952 року. 17 квітня ц. р. мають там відбутись вибори до парляменту.

В СВІТІ

● **Маршал Клементій** Ворошилов, як голова Верховного Совєту СССР, отже ніби президент Совєтського Союзу, приймаючи вірчу грамоту від нового комуно-китайського амбасадора Лью Гшіяйо, обмінявся з ним куртуазійними заявами, в яких підкреслено, що ніколи ще „совєтський" і китайський народи не були так заприязнені і не мали таких однакових цілей, як тепер.

● **Луїс Лорен**, прем'єр Канади, дістав цьогорічну нагороду „Мир Лондону". На спеціяльній церемонії Винстон Черчил передав йому нагороду і виголосив промову про його чесноти. З цією нагородо були зв'язані деякі колишні податки, і тому Черчил підкреслив, що серед чеснот Лорена є також властивість точно платити податки.

● **Контр-адмірал Томас Комб**, який перебуває тепер у Барсельоні в Еспанії, заявив, що підпорядкована йому Шоста американська фльота, яка перебуває на водах Середземного моря, перебуває в стані бойового поготівля. Однак, він зазначив, що не дістав ніяких наказів у зв'язку з загрозливою ситуацією на Далекому Сході.